

BEZ

BARIER

RAPORT

z monitoringu dostępności 54 jednostek administracji publicznej dla osób z niepełnosprawnością przeprowadzonego w województwie śląskim w ramach projektu „Śląskie bez barier”

Spis treści

1. Wstęp.....	6
2. Najważniejsze wnioski	8
2.1 Otwartość samorządów na udział w badaniu	8
2.2 Dostępność budowlana	8
2.3 Dostępność w innych obszarach.....	10
3. Informacje o projekcie.....	14
4. Metodologia badania.....	17
4.1 Zespół badawczy	20
Członkowie zespołów monitorująco-weryfikujących u obydwójga partnerów:	20
Członkowie Głównego Zespołu Badawczego:.....	21
5. Opis przebiegu poszczególnych monitoringów	22
6. Wyniki badania w podziale na typy badanych jednostek	24
6.1 Problemy, jakie napotkały zespoły monitoringowe w trakcie monitoringów	24
6.1.1 Gminy	24
6.1.2 Powiaty	24
6.1.3 Jednostki administracji zespolonej.....	24
6.1.4 Uwagi dotyczące wszystkich szczebli samorządu	25
6.2 Bariery we wdrażaniu Konwencji i ich przyczyny	27
6.2.1 Niewystarczające nakłady finansowe.....	27
6.2.2 Niski poziom wiedzy wśród pracowników instytucji dotyczący Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych	29

6.2.3 Niewłażczenie środowiska osób z niepełnosprawnościami w proces podejmowania decyzji publicznych.....	30
6.2.4 Dostępność dla osób z niepełnosprawnością jest postrzegana wyłącznie jako problem dostępności architektonicznej lub jej braku.	32
7. Rekomendacje.....	34
7.1 Najczęściej pojawiające się rekomendacje	34
7.1.1 Rekomendacje budowlane	34
7.1.2 Rekomendacje w innych obszarach	40
7.2 Poziom wykorzystania rekomendacji w trakcie projektu	45
7.2.1 Rekomendacje budowlane	45
7.2.2 Rekomendacje w innych obszarach	46
8. Analiza porównawcza stanu przestrzegania Konwencji.....	48
8.1 Kryteria budowlane.....	49
8.1.1 Wejście do budynku.....	49
8.1.2 Wyposażenie budynku w pętlę indukcyjną	50
8.1.3 Dostępność toalet dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością.....	51
8.1.4 Budynek jest wyposażony w windę.....	52
8.1.5 Dostępność stron www spełniających kryteria WCAG 2.0.....	53
8.1.6 Dostęp do tłumacza języka migowego.....	54
8.1.7 Podsumowanie spełnienia głównych kryteriów dostępności	56
8.2 Kryteria w innych obszarach	57
8.2.1 Kryteria z obszaru 2: Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji	57
8.2.2 Kryteria z obszaru 8: dostępność przestrzeni publicznych.....	58
8.2.3 Kryteria z obszaru 9: dostępność usług i urzędów dla osób niepełnosprawnych.....	58
8.2.4 Kryteria z obszaru 10: dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.....	59
8.2.5 Kryteria z obszaru 11: działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego	59
8.2.6 Kryteria z obszaru 20: dostęp do informacji o usługach urzędów pracy.....	59
Spis wykresów i ilustracji:	60
Załącznik nr 1 Obszary monitoringu w poszczególnych jednostkach	61
Gmina Cieszyn	61
Gmina Czechowice-Dziedzice.....	62
Gmina Czerwionka-Leszczyny.....	63
Gmina Dąbrowa Zielona	63
Gmina Irządze.....	64

Gmina Janów	65
Gmina Jejkowice	66
Gmina Kłobuck	67
Gmina Krupski Młyn	68
Gmina Lędziny	68
Gmina Miedźna	69
Gmina Mikołów	70
Gmina Opatów	71
Gmina Ożarówce	72
Gmina Pszczyna	73
Gmina Rajcza	74
Gmina Szczekociny	74
Gmina Wilamowice	75
Gmina Wiśla	76
Gmina Wojkowice	77
Komenda Wojewódzka Policji	78
Miasto Bielsko-Biała	78
Miasto Bytom	79
Miasto Częstochowa	80
Miasto Dąbrowa Górnicza	81
Miasto Gliwice	82
Miasto Jaworzno	82
Miasto Mysłowice	83
Miasto Piekary Śląskie	84
Miasto Ruda Śląska	85
Miasto Rybnik	86
Miasto Siemianowice Śląskie	87
Miasto Sosnowiec	88
Miasto Świętochłowice	89
Miasto Tychy	89
Miasto Zabrze	90
Powiat Będziński	91
Powiat Bielski	92
Powiat Bieruńsko-Lędziński	93

Powiat Cieszyński	94
Powiat Częstochowski.....	95
Powiat Lubliniecki.....	96
Powiat Myszkowski	97
Powiat Pszczyński	98
Powiat Raciborski	98
Powiat Wodzisławski	99
Powiat Zawierciański.....	100
Powiat Żywiecki	101
Śląski Urząd Wojewódzki	102
Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	102
Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego	103
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej	103
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa.....	103
Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego.....	104

1. Wstęp

Projekt „Śląskie bez barier” był niezwykłym sprawdzianem otwartości na potrzeby osób z niepełnosprawnością przedstawicieli i przedstawicielek śląskich samorządów – gmin, miast, powiatów, jednostek administracji zespolonej działającej na poziomie wojewódzkim, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Wagę projektu podkreśla to, że projekt został objęty Honorowym Patronatem Wojewody Śląskiego i Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Wszystkie samorządy uczestniczące w badaniu, których lista znajduje się w załączeniu do niniejszego raportu, zdały ten sprawdzian na „szóstkę z plusem” wykazując się wiedzą i otwartością na potrzeby mieszkańców z niepełnosprawnością. Przedstawiciele samorządów – osoby wyznaczone do kontaktu z zespołem badawczym wykazały się, z kolei olbrzymią cierpliwością, w odpowiadaniu na kolejne, coraz bardziej szczegółowe, pytania zespołów badawczych.

Samorządom i ich przedstawicielom biorącym udział w badaniu serdecznie dziękujemy za ich postawę i gotowość do wprowadzania zmian w samorządzie tak, aby był on coraz bardziej dostępny dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Realizacja projektu okazała się wartościowa na wielu płaszczyznach: edukacyjnej, badawczej i rozwojowej.

Wartość edukacyjna projektu przejawiała się głównie podczas spotkań i rozmów w samorządach z przedstawicielami władz, urzędnikami i mieszkańcami, którzy uczestniczyli w konsultacjach społecznych. Członkowie zespołów badawczych z dużą cierpliwością tłumaczyli mieszkańcom m.in. co może zrobić dany samorząd, a czego nie może, ponieważ nie ma takiej możliwości prawnej, co to jest pętla indukcyjna, na czym polegają racjonalne usprawnienia, itp. Przedstawiciele samorządów dzielili się z badaczami swoimi przemyśleniami i planami na przyszłość związanymi z dostępnością. Realizacja tych planów zawsze w mniejszym lub większym stopniu jest uzależniona od posiadanych środków finansowych. **Brak środków jest jedną z głównych barier we wdrażaniu Konwencji ONZ**

o prawach osób niepełnosprawnych. Kolejną barierą jest nieuświadomiony brak wiedzy w zakresie nowych rozwiązań ułatwiających życie osób z niepełnosprawnością.

Pomimo tego, że projekt wniósł olbrzymią wartość edukacyjną, jego głównym założeniem było zbadanie tego, jak śląskie samorzady są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. **Badanie było prowadzone w okresie 1 lipca 2017 r. – 15 lutego 2019 r. Zbierane dane pochodzą z tego okresu lub z okresów wcześniejszych.** Badacze poszukując zarządzeń i uchwał władz cofali się czasami nawet do początku XXI w., jednak to ostatnie dane z lat 2017 – 2018 były najdokładniej „brane pod lupę”. Co do zasady, większość danych była ogólnodostępna i możliwa do wyszukania w BIPach, ale były takie dane, których zebranie wymagało ścisłej współpracy z samorządem. **Warto podkreślić, że część zebranych danych mogła się już częściowo zdezaktualizować – śląskie samorzady bardzo szybko się rozwijają, aktywnie pozyskują środki i wprowadzają zmiany tak, aby być bardziej dostępnymi dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.** Jest to cecha bardzo pozytywna i budząca nadzieję na to, że nasze województwo będzie coraz bardziej dostępne.

Sam projekt stwarzał też miejsce do głębszej refleksji na temat tego, w którą stronę zmierza dostępność i wdrażanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Taka refleksja odbywała się podczas licznych spotkań w różnych zespołach, w których prace zaangażowały się osoby dla których wyzwania niepełnosprawności nie są obojętne.

Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy okazali swoją pomoc podczas badania i planowania prac projektowych.

2. Najważniejsze wnioski

2.1 Otwartość samorządów na udział w badaniu

68,29% śląskich samorządów (54 instytucje) było otwartych na udział w badaniu, a co za tym idzie, było gotowych przyjąć rekomendacje, których wdrożenie znacząco poprawi jakość życia osób z niepełnosprawnością.

31,71% samorządów wybranych do badania nie było gotowych wziąć udziału w badaniu (26 instytucji), co oznacza, że jest nie jest gotowych na zmiany ułatwiające, życie osób z niepełnosprawnością. Te instytucje wskazywały na różne przyczyny odmów. Wskazywały one m.in.: na brak możliwości poniesienia kosztów wdrożenia rekomendacji, na brak obowiązku udziału w badaniu oraz na inne kontrole, jakie przechodzą w obecnym czasie. 2 jednostki wskazały, że osoby z niepełnosprawnością mają tak bogatą ofertę w mieście, że nie ma potrzeby badania dostępności tych jednostek.

2.2 Dostępność budowlana

W projekcie przeprowadzono **329 audytów budowlanych**. W ich wyniku przygotowano **5067 rekomendacji budowlanych, z których 470 zostało wdrożonych do końca lutego 2019 r.** Wśród rekomendacji budowlanych najczęściej pojawiające się rekomendacje to:

- Konieczność montażu pętli indukcyjnej w recepcji – 214 rekomendacji, co stanowi 4,22% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność doposażenia toalety dla osób z niepełnosprawnością w instalację alarmową – 208 rekomendacji, co stanowi 4,10% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność oznaczenia schodów wejściowych kontrastowym kolorem – 200 rekomendacji, co stanowi 3,94% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność oznaczenia schodów wewnątrz budynku kontrastowym kolorem – 200 rekomendacji, co stanowi 3,94% wszystkich rekomendacji;

- Konieczność zapewnienia dostępu do tłumacza języka migowego – 187 rekomendacji, co stanowi 3,68% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność dostosowania toalety do potrzeb osób z niepełnosprawnością – 184 rekomendacje, co stanowi 3,62% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność dostosowania strony www do standardu WCAG 2.0 – 175 rekomendacji, co stanowi 3,45% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność wyznaczenia miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością – 169 rekomendacji, co stanowi 3,33% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność wyposażenia budynku w windę – 157 rekomendacji, co stanowi 3,09% wszystkich rekomendacji.

Jeżeli chodzi o główne kryteria dostępności to **najlepiej w jest spełnione kryterium 2.1 dotyczące dostępności przynajmniej jednego z wejść do budynku**. Wejście do obiektu jest dostępne w 64,44% przypadków. 40,43% obiektów ma toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w tym nieliczne idealnie. Tylko 28,27% badanych obiektów jest wyposażonych w windy, jednak aż 24% badanych obiektów nie musi być w nie wyposażonych, ze względu na to, że są parterowe lub całość działań związanych z obsługą klienta jest prowadzona na parterze. Zebrane dane potwierdzają fakt, że **myślenie o dostępności dla osób z niepełnosprawnością jest często utożsamiane z dostępnością architektoniczną dla osób mających trudności w poruszaniu się, co jest krzywdzące dla osób niepełnosprawnych z innych przyczyn**.

Najtrudniejszą sytuację, jeżeli chodzi o ułatwienia w komunikacji mają osoby niedosłyszące – tylko 2,43% badanych obiektów było wyposażonych w pętlę indukcyjną, a w wielu przypadkach członkowie zespołów monitorujących tłumaczyli, co to jest i do czego służy taka pętla. W sumie pętla była zamontowana w 8 obiektach, w tym 5 w budynkach należących do miast na prawach powiatu, a 3 w powiatach ziemskich. W 3 kolejnych obiektach było możliwe spełnienie kryterium do końca lutego 2019 r.

Równie trudną sytuację mają osoby niesłyszące i głuche tylko 20,67% badanych obiektów posiada dostęp do tłumacza języka migowego. Niestety w większości są to osoby po szkoleniach, na co dzień nie korzystające z języka migowego i potrafiące obsłużyć klienta w podstawowych sprawach wspomagając się pismem. Tłumacze języka migowego są zatrudnieni w 25,42% procent przebadanych obiektów w miastach na prawach powiatu, 26,47% obiektów należących do powiatów ziemskich, 24,13% obiektów należących do gmin miejskich i 21,05% do jednostek administracji zespolonej działającej na poziomie wojewódzkim. **Najmniej zatrudnionych tłumaczy języka migowego jest w gminach wiejskich – 6,77% przebadanych obiektów miało do nich dostęp i w gminach miejsko-wiejskich – 13,89%**. Taka sytuacja z jednej strony jest wywołana tym, że z jednej strony osoby potrzebujące pomocy tłumacza języka migowego nie załatwiają samodzielnie swoich spraw w gminach, z drugiej – urzędnicy nie mają kontaktu z osobami z tego rodzaju niepełnosprawnością i usprawiedliwiają się, że nie muszą spełnić tego kryterium ponieważ: „*do nas nie przychodzą takie osoby*”.

Dość dobrze wypada **dostępność stron www na poziomie WCAG 2.0 - 40,12% badanych stron www spełnia te kryteria** i osiągnięto wynik w utilitia.pl na poziomie 7 pkt./10 lub wyżej. Niestety ciągle **większość dokumentów na www i BIPach to skany uchwał, zarządzeń, regulaminów i programów niemożliwe do odczytania przez programy**. Brak dostępnych formatów plików powoduje, że problem

z odbiorem treści mają również osoby niedowidzące, które nie mogą wydrukować dokumentu z powiększoną czcionką.

Zebrane dane jawnie pokazują, że główną barierą w dostępności obiektów użyteczności publicznej **jest brak środków na takie działania – obiekty są najlepiej dostosowane w powiatach i w miastach na prawach powiatu, czyli w typach samorządów, które są stosunkowo bogate i dysponują środkami PFRON.**

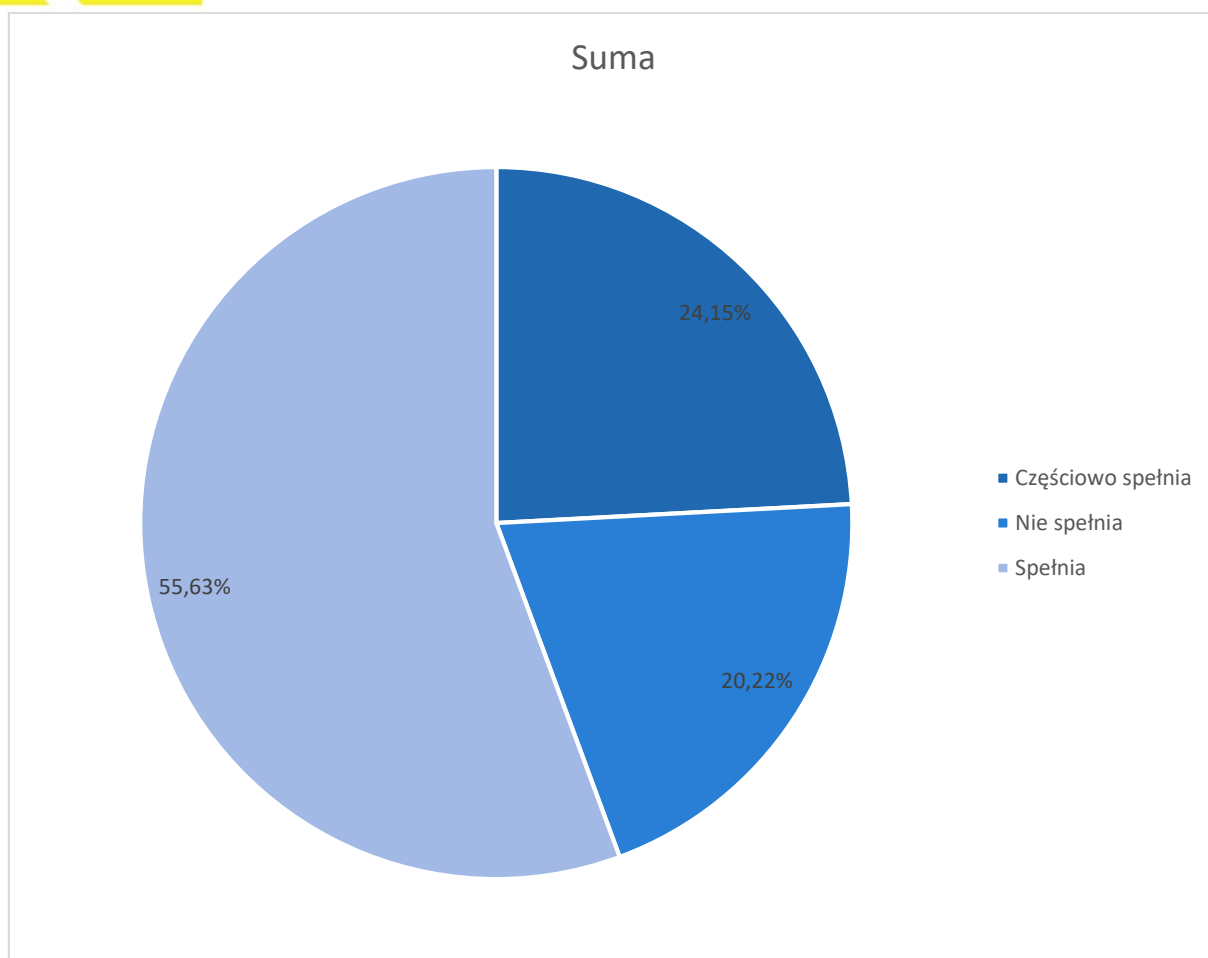
Kolejną barierą we udostępnianiu obiektów jest **brak wiedzy o nowych rozwiązaniach technologicznych**, jakim jest np. pętla indukcyjna.

Zebrane dane pokazują również, że **na poziomie gminy jest utrudniony dostęp do szkoleń i osób władających językiem migowym**. Dane liczbowe potwierdzają dane jakościowe zebrane w dalszym toku badania – prowadzonego w innych obszarach monitoringu, gdzie **przedstawiciele gmin często skarżyli się na wysoki koszt szkoleń specjalistycznych i ich niską dostępność, w tym, na konieczność dojazdu na te szkolenia.**

2.3 Dostępność w innych obszarach

W sumie w projekcie zostały przebadane 54 instytucje wraz z jednostkami podległymi, w tym: 5 gmin miejskich, 6 gmin miejsko-wiejskich, 9 gmin wiejskich, 5 jednostek administracji zespolonej, 15 miast na prawach powiatu, 12 powiatów ziemskich, Śląski Urząd Wojewódzki i Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Te instytucje sprawdzano pod kątem spełnienia 30 obszarów, z których 6 (wraz z dostępnością obiektów – 7) było obligatoryjnych w każdym przypadku, a kolejne kilkanaście w zależności od rodzaju badanej jednostki.

W sumie zespoły monitoringowe zebrały 7548 odpowiedzi w innych obszarach monitoringowych, a na 2074 pytań nie udzielono odpowiedzi z powodu braku danych lub z powodu braku kompetencji instytucji monitorowanej do wykonywania czynności w danym temacie (np. brak możliwości tworzenia aktów prawnych przez jednostki administracji zespolonej). **W sumie 55,63% kryteriów zawartych w pytaniach można uznać za spełnione, a 24,15% za częściowo spełnione, co jest dość dobrym wynikiem.**

Rysunek 1 % spełnienia kryteriów z tabeli minimalny zakres pytań monitoringowych

Najlepiej są spełnione kryteria dla następujących obszarów:

- Nr 28 „**bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka**” (obszar zawsze dodatkowy), gdzie **w 95,12% przypadków** na 41 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria;
- Nr 19 „**współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej**”, gdzie **w 82,52% przypadków** na 246 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria, a 11,38% kryteriów było częściowo spełnionych;
- Nr 15 „**organizacja oświaty**”, gdzie **81,16% przypadków na 722 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria**, a 15,51% kryteriów było częściowo spełnionych. Warto dodać, że nie było możliwości przebadania wszystkich kilkuset szkół w instytucjach monitorowanych, a **kryteria pytały o obecność, a nie jakość rozwiązania**. Stąd, jeżeli dane kryterium było zabezpieczone prawnie w instytucji, było oznaczane jako spełnione. **W tym obszarze uczestnicy konsultacji zgłaszali najwięcej uwag do co jakości zapewnianych usług.**
- Nr 12 „**działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności**”, gdzie **80,36% przypadków** na 224 uzyskane odpowiedzi w pełni spełniono kryteria, a 14,73% kryteriów było częściowo spełnionych.

Najgorzej są spełnione kryteria obszaru:

- Nr 1 „**dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych**”, gdzie tylko w **26,89%** przypadków na 212 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria. **Warto dodać, że aż 60,85% kryteriów było częściowo spełnionych.** Głównym powodem słabego spełnienia kryterium była **niedostępność załączników na stronach www** (dokumenty były zamieszczane w formie niedostępnych skanów-obrazów z pieczętkami) oraz niespełnienie kryteriów dostępnego/ łatwego tekstu w narzędziu jasnopis.pl. Stosunkowo niedużo instytucji ma też podstawę prawną obligującą ją do stosowania kryteriów dostępności przy zamawianiu nowych stron i usług elektronicznych;
- Nr 6 „**wypełnianie obowiązków ogólnych**”, gdzie tylko w **32,24% przypadków** na 480 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria. Warto dodać, że 25,82% kryteriów było częściowo spełnionych. Powodem niskiej oceny spełnienia kryteriów obszaru są następujące powody: **brak regulacji zasad obowiązujących w instytucji lub obowiązujących instytucję w związku z wdrażaniem Konwencji, brak wymagania w zamówieniach od potencjalnego Wykonawcy zapewnienia warunków dostępności lub wykorzystania uniwersalnego projektowania, niestosowanie klauzul społecznych, brak podejmowania działań na rzecz podejmowania lub popierania badań i wytwarzania oraz zapewnienia dostępności i korzystania z towarów, usług, wyposażenia i urządzeń uniwersalnie zaprojektowanych, brak podejmowania działań w celu podejmowania lub popierania badań i tworzenia oraz popierania dostępności i wykorzystywania nowych technologii, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i wspomagających technologii odpowiednich dla osób niepełnosprawnych, brak podejmowania działań w celu wspierania szkoleń specjalistów i personelu pracującego z osobami niepełnosprawnymi w zakresie praw uznanych w Konwencji, tak aby lepiej były świadczone pomoc i usługi gwarantowane na mocy tych praw;**
- Nr 5 „**kompetencje pracowników instytucji**”, gdzie tylko w **34,79% przypadków** na 480 uzyskanych odpowiedzi w pełni spełniono kryteria. Warto dodać, że 27,71% kryteriów było częściowo spełnionych. Głównym powodem niskiego spełnienia kryteriów obszaru jest **niewystarczające zapewnienie przygotowania pracowników do kontaktów z osobami z niepełnosprawnościami oraz brak przeszkolenia osób z zakresu SGOGN i innych alternatywnych metod komunikacji.**

W innych obszarach przygotowano w sumie: 1744 rekomendacje. Najwięcej rekomendacji przygotowano dla obszarów:

- nr 6 „wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji” – 205;
- nr 5 „kompetencje pracowników instytucji” – 194;
- nr 10: „dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu” – 151.

Najmniej rekomendacji dotyczyło obszarów najrzadziej wybieranych, a z pierwszych 6 – obszarów obligatoryjnych najmniej rekomendacji przygotowano w obszarze 3 „działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.” – 55 sztuk.

W sumie w projekcie wdrożono w pełni 92 rekomendacje, a 31 wdrożono częściowo. Najwięcej rekomendacji wdrożono w obszarach:

- nr 5 „kompetencje pracowników instytucji” – 18 w pełni i 6 częściowo;
- nr 2 „działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji” – 9 w pełni i 1 częściowo;
- nr 4 „konsultacje społeczne w instytucji” – 88 w pełni i 2 częściowo;
- nr 1 „dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych” – 8 w pełni i 2 częściowo;
- nr 11 „działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego” – 8 i 1 częściowo.

Warto podkreślić, że wdrożenie rekomendacji w innych obszarach jest zajęciem czasochłonnym – procedura przygotowania nowego aktu prawnego w urzędzie lub zarządzenia wymaga opracowania, skonsultowania, w tym z działem prawnym, akceptacji, w tym czasami rady gminy, powiatu lub innego ciała i podpisania. Tak procedura w zależności od urzędu może trwać nawet do 6 miesięcy. Stąd stosunkowo mała ilość w pełni wdrożonych rekomendacji. Biorąc pod uwagę obietnice samorządów więcej rekomendacji zostanie wdrożona w późniejszym terminie.

3. Informacje o projekcie

Projekt „Śląskie bez barier” był realizowany przez Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych „MOST” i Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides w okresie 1 kwietnia 2017 r. – 31 marca 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w ścisłej współpracy z Biurem Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych. Projekt, który został objęty Honorowym Patronatem Wojewody Śląskiego, był jednym z 17 projektów realizowanych w całej Polsce, które mają na celu monitoring stopnia wdrożenia Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Projekt został dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Wiedza Edukacja Rozwój.

Głównym celem projektu był monitoring stopnia wdrożenia Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w 54 śląskich jednostkach administracji publicznej oraz dostarczenie władzom tych jednostek informacji w jaki sposób mogą poprawić dostępność dla osób z niepełnosprawnością i, jeżeli będzie to konieczne, pozyskać dotację na konieczne modyfikacje.

Głównym założeniem realizacji projektu jest myśl, że pełne wdrożenie Konwencji w województwie śląskim przyczyni się do poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością. Aby było to możliwe w projekcie zaplanowano:

1. Wzrost praktycznej wiedzy co najmniej 54 przedstawicieli śląskich jednostek administracji z zakresu wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnością w swojej instytucji dzięki udziałowi w indywidualnych spotkaniach i wspólnej pracy;
2. Poprawę dostępności usług dla osób z niepełnosprawnością świadczonych przez 54 jednostki administracji i przeciwdziałanie dyskryminacji osób z niepełnosprawnością poprzez wdrożenie jasnych i czytelnych procedur postępowania w przypadku usług dla osób z niepełnosprawnością;
3. Opracowanie zbiorczego raportu o stanie wdrożenia Konwencji w Województwie Śląskim.

Wolę udziału w projekcie wyraziły 54 jednostki administracji publicznej wraz z jednostkami podległymi, w tym: 5 gmin miejskich, 6 gmin miejsko-wiejskich, 9 gmin wiejskich, 5 jednostek administracji

zespolej, 15 miast na prawach powiatu, 12 powiatów ziemskich, Śląski Urząd Wojewódzki i Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Do udziału w projekcie zostały zaproszone wszystkie Miasta na prawach powiatu i powiaty z województwa, część z nich odmówiła udziału w projekcie podając różne przyczyny, które szczegółowo zostały omówione w części dotyczącej problemów, które napotkał zespół projektu w trakcie badania. W sumie odpowiedzi odmowne uzyskaliśmy od 26 jednostek administracji: 5 gmin miejskich, 3 miejsko-wiejskich, 3 gmin wiejskich, 4 miast na prawach powiatu, 6 jednostek administracji zespolonej i 5 powiatów ziemskich, co świadczy o tym, że **31,71% samorządów wylosowanych do badania jest zamknięte na potrzeby osób z niepełnosprawnością**. Najgorsza sytuacja ma miejsce w przypadku **jednostek administracji zespolonej działającej na poziomie województwa**, gdzie zaproszono do udziału w badaniu 11 jednostek z czego 54,55% odmówiło udziału w projekcie motywując swoją decyzję: „brakiem wpływu na życie osób z niepełnosprawnością”. **Kolejną, w kolejności procentowych ilości odmów z udziału w badaniu są gminy miejskie, gdzie na 10 zaproszonych gmin 50% odmówiło udziału w projekcie** motywując swoją odmowę brakiem osób odpowiedzialnych za działania na rzecz osób niepełnosprawnych w Gminie, przypisaniem zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością powiatowi lub brakiem czasu spowodowanym kontrolą ze strony innych instytucji rządowych – np. NIK, RIO.

W każdej z tych jednostek uczestniczących wskazano osobę do kontaktu, która była odpowiedzialna za współpracę z przeprowadzającymi badanie, za co szczególnie tym osobom dziękujemy. Dziękujemy również osobom decyzyjnym w tych jednostkach za zgodę na udział w programie.

Badanie było prowadzone przez kilkunastoosobowy zespół badawczy złożony z osób sprawnych i z niepełnosprawnością, zatrudniony przez obydwu partnerów. Pracę zespołu nadzorowali eksperci ds. badań: Agnieszka Budzyńska i Grzegorz Wójkowski, którzy byli wspomagani przez ekspertów z niepełnosprawnością zaangażowanych w pracę Głównego Zespołu Badawczego pełniącego rolę opiniodawczą i decyzyjną w sprawie doboru próby badawczej. Zespół, w skład którego weszło 8 osób z różnymi typami niepełnosprawności spotkał się 12 razy. Na tych spotkaniach wylosowano jednostki do udziału w badaniu oraz uszczegółowiano rozumienie zapisów „Metodologii”. Zespół opracował również zakres merytoryczny niniejszego raportu oraz założenia do powstałej w ramach projektu e-platformy prezentującej wyniki badania, która jest dostępna pod adresem: www.slaskiebezbarier.pl.

Kolejnym ciałem opiniodawczo-doradczym powołanym w ramach projektu był Komitet Sterujący, w skład którego weszli przedstawiciele: partnerów realizujących projekt, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Biura Rzecznika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Lubelskiego Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych. Rolą Komitetu była akceptacja niniejszego Raportu Końcowego oraz bieżące opiniowanie podejmowanych działań merytorycznych.

Całość działań projektowych była realizowana w oparciu o „Metodologię”, która została opracowana przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i stanowiła załącznik do regulaminu konkursu, w ramach którego dofinansowano projekt „Śląskie bez barier”. Sam projekt składał się z następujących zadań:

1. Badanie stanu wdrożenia Konwencji w śląskich jednostkach administracji i wypracowanie oraz wdrożenie rekomendacji, składające się z następujących części: samoocena jednostki objętej badaniem, konsultacje społeczne oraz badanie empiryczne prowadzone przez członków zespołów monitorująco-weryfikujących (m.in.: obserwacje w terenie, audyty budynków, weryfikacja dokumentacji, wywiady).

2. Wdrażanie rekomendacji. Za działanie odpowiadali członkowie zespołu badawczego, którzy pomagali jednostkom przygotować odpowiednie dokumenty i procedury oraz wdrożyć je w praktyce. Dla każdej jednostki przewidziano m.in. jedno doradztwo.
3. Weryfikacja wdrożenia rekomendacji i ich wykorzystanie do zmiany w zakresie realizowanych zadań publicznych.
4. Opracowanie zbiorczego raportu z monitoringu dla całego województwa Śląskiego. Integralną częścią raportu jest wyciąg w formie prezentacji oraz e-platforma prezentująca zagregowane dane dla całego województwa dostępna pod adresem www.slaskiebezbarier.pl

4. Metodologia badania

Całość działań projektowych była realizowana w oparciu o „Metodologię prowadzenia monitoringu działań jednostek administracji pod kątem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami zawierającą minimalne wymogi dla przeprowadzenia tego monitoringu, w tym projekt narzędzia do wykorzystania przez projektodawców przy prowadzeniu ww. monitoringu” (dalej: „Metodologia”)¹, która została opracowana przez zamawiającego badanie – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Pełnomocnikiem Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

Zgodnie z Metodologią badanie było realizowane w następujących etapach:

1. Losowanie jednostek administracji do badania przez Główny Zespół Badawczy oraz wstępny kontakt z wylosowanymi jednostkami. Podpisanie porozumień o współpracy w ramach badania z jednostkami, które wyraziły wolę współpracy.

W województwie śląskim próba badawcza powinna wyglądać następująco: 6 gmin miejskich, 5 gmin miejsko-wiejskich, 8 gmin wiejskich, 5 jednostek administracji zespolonej, 14 miast na prawach powiatu, 14 powiatów ziemskich, Śląski Urząd Wojewódzki oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Do udziału w projekcie zostały zaproszone wszystkie Miasta na prawach powiatu i powiaty z województwa, część z nich odmówiła udziału w projekcie podając różne przyczyny, które szczegółowo zostały omówione w części dotyczącej problemów, które napotkał zespół projektu w trakcie badania. Każda odmowa udziału była dokumentowana na piśmie. Wolę udziału w projekcie wyraziły 54 jednostki administracji publicznej wraz z jednostkami podległymi, w tym: 5 gmin miejskich, 6 gmin miejsko-wiejskich, 9 gmin wiejskich, 5 jednostek administracji zespolonej, 15 miast na prawach powiatu, 12 powiatów ziemskich, Śląski Urząd Wojewódzki i Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. **Odmowa udziału w badaniu przez 26 jednostek świadczy o braku otwartości na potrzeby osób z niepełnosprawnością w 31,71% śląskich samorządów.**

¹ Metodologię można pobrać ze strony: <https://efs.mrpips.gov.pl/skorzystaj/nabory/monitoring-dzialan-jednostek-administracji-rzadowej-i-samorzadowej-pod-katem-realizacji-praw-osob-z-niepelno-sprawnosciami>

2. Samoocena stanu wdrożenia Konwencji ONZ w jednostkach administracji realizowana za pomocą ankiety online we współpracy z zespołem badawczym.
Ankiety, stanowiące załącznik do „Metodologii badania...”, były wypełniane po 1 w każdej badanej jednostce przez osobę odpowiedzialną za badanie w tej jednostce ze strony instytucji monitorowanej na podstawie danych zebranych w jednostce. Część ankiety dotycząca poszczególnych obszarów działalności została wypełniona przez kierownictwo/pracowników jednostek organizacyjnych działających w tym obszarze w instytucji monitorowanej. Ankieta była wypełniana online w dostępnym systemie Limesurvey. Na wypełnienie ankiety przedstawiciel jednostki monitorowanej miał 1 miesiąc. **W sumie wypełniono 54 ankiety samooceny.**
3. Monitoring wdrożenia Konwencji i opracowanie raportów przez zespoły badawcze we współpracy z przedstawicielami badanych jednostek. Monitoring ma następujący przebieg:
  - a) Analiza wyników samooceny z wykorzystaniem dostępnych danych. Analiza ankiety samooceny była przeprowadzana przez członków i członkinie zespołów monitorująco-weryfikujących na podstawie ogólnodostępnych danych na temat instytucji monitorowanej (np.: publicznie dostępnych dokumentów, stron internetowych, opisów działań, projektów i procedur pochodzących z instytucji monitorowanej lub obowiązujących instytucję monitorowaną). Część odpowiedzi była wyjaśniana i doprecyzowana z osobami odpowiedzialnymi za badanie w jednostce monitorowanej, ponieważ analiza ankiet często wykazywała nieścisłości. **W sumie przeanalizowano 54 ankiety samooceny.**
  - b) Realizacja min. 3 wywiadów grupowych, w których uczestniczą: przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, osoby z niepełnosprawnością oraz członkowie Społecznych Powiatowych Rad Działających na Rzecz Osób z niepełnosprawnością i Rad Działalności Pożytku Publicznego. W razie konieczności odbywały się również pogłębione wywiady indywidualne. **W sumie zrealizowano 162 spotkania konsultacyjne.**
  - c) Na podstawie zebranych w wywiadach i z ankiety danych zostały wskazane obszary działań, którym nadano priorytety i na ich podstawie wybrano obszary do badania w każdej jednostce monitorowanej. Wybór był prowadzony w oparciu o Załącznik nr 2 do „Metodologii...” tj. „Matrycę wspomagającą wybór obszarów monitoringu”.
Dla każdego typu jednostki monitorowanej było 7 obligatoryjnych obszarów monitoringu:
    - 1) Dostępność budynków;
    - 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
    - 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób z niepełnosprawnością oraz promocji zatrudnienia osób z niepełnosprawnością;
    - 4) Działania na rzecz zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w instytucji;
    - 5) Kompetencje pracowników instytucji;
    - 6) Konsultacje społeczne w instytucji;
    - 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.

W zależności od typu jednostki monitorowanej (gmina, powiat, urząd marszałkowski lub urząd wojewódzki, w tym JAZ) „Metodologia...” zakłada dodatkowe obszary obligatoryjne, zgodnie z poniższą tabelą:

	Nazwa obszaru:	Gmina	Powiat	UM	UW/JAZ
1.	Dostęp do informacji o usługach ofertach pracy i szkoleniach		X	X	
2.	Dostępność budynków - monitoring prowadzony zgodnie z załącznikiem nr 3	X	X	X	X
3.	Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach	X			
4.	Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji			X	
5.	Dostępność przestrzeni publicznych	X	X		
6.	Dostępność usług i urzędzeń dla osób z niepełnosprawnością	X	X	X	
7.	Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sporcie	X	X	X	
8.	Dostosowanie form informacji do potrzeb osób z niepełnosprawnością	X	X	X	X
9.	Działalność rad konsultacyjnych rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. Osób niepełnosprawnych			X	
10.	Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób z niepełnosprawnością oraz promocji zatrudnienia osób z niepełnosprawnością	X	X	X	X
11.	Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego	X	X	X	
12.	Działania na rzecz usług wspierające osoby niepełnosprawne w ich samodzielności	X	X		
13.	Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby z niepełnosprawnością oraz podnoszenia świadomości prawnej osób z niepełnosprawnością	X	X		
14.	Działania na rzecz zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w instytucji	X	X	X	X
15.	Działania w zakresie ochrony życia		X	X	
16.	Instrumenty rynku pracy		X	X	
17.	Kompetencje pracowników instytucji	X	X	X	X
18.	Konsultacje społeczne w instytucji	X	X	X	X
19.	Mobilność osoby z niepełnosprawnością	X	X		
20.	Organizacja oświaty	X	X		
21.	Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej	X	X	X	
22.	Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów	X	X		
23.	Usługi socjalne oraz odpowiednie warunki życia	X	X	X	
24.	Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej	X	X		
25.	Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji	X	X	X	X
26.	Działalność wojewódzkich pełnomocników ds. Równego traktowania, pełnomocników ds. Osób z niepełnosprawnością				
27.	Działania na rzecz mieszkalnictwa				
28.	Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością				
29.	Bezpłatny transport dzieci do szkoły/ przedszkola i opieka				
30.	Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej				
SUMA:		20	22	17	7

Rysunek 2: Podział obszarów na obligatoryjne i nieobligatoryjne w zależności od typu instytucji.

Dodatkowo, w oparciu Załącznik nr 2 do „Metodologii...” tj. „Matrycę wspomagającą wybór obszarów monitoringu”, w większości jednostek wybrano 2 – 3 obszary dodatkowe.

- d) Dokonanie wstępnego przeglądu instytucji monitorowanej w formie spotkania wszystkich członków zespołów monitoringowych z personelem instytucji monitorowanej.
  - e) Stworzenie planu monitoringu.
  - f) Zebranie użytecznych, adekwatnych, wystarczających i odpowiednich danych za pomocą: audytu dostępności budynków (od 4 - 10 obiektów/jednostkę), analizy dokumentów i działań jednostki, spotkania z przedstawicielami jednostki. W badaniu bezpośrednim uczestniczyli min. 2 os. razem. **W sumie w ramach projektu zrealizowano 329 audytów budowlanych.** Audyty budowlane są prowadzone w oparciu o Załącznik 6 do „Metodologii..” pt.: „Tabela rekomendacji z monitoringu dostępności”. Obszary były badane w oparciu o dokument pt.: „Minimalny zakres pytań monitoringowych”, który stanowił załącznik 17c do regulaminu konkursu grantowego, w ramach którego dofinansowano niniejszy projekt.
  - g) Analiza zebranych danych i przygotowanie raportu wstępnego z rekomendacjami i przedłożenie go jednostce, która może nanieść do niego uwagi. Rekomendacje wspólnie z badaną jednostką są dzielone na możliwe do wdrożenia oraz niemożliwe do wdrożenia.
  - h) Odbycie spotkania podsumowującego, w celu opracowania raportu końcowego z rekomendacjami, zgodnymi ze standardem z „Metodologii...” i zawierającymi informację o sposobie ich wykorzystania oraz ocenę skutków publicznych, społecznych i finansowych w perspektywie krótko i długoterminowej.
  - i) Przekazanie raportu badanej jednostce.
4. Wdrażanie rekomendacji. Za działanie odpowiadali członkowie zespołów badawczych, którzy pomagali jednostkom przygotować odpowiednie dokumenty i procedury oraz wdrożyć je w praktyce.
5. Weryfikacja wdrożenia możliwych do wykonania w ramach projektu rekomendacji, która polega na:
- a) min. 1 wizycie weryfikującej,
  - b) analizie danych zastanych i działań podejmowanych przez jednostkę,
6. Opracowanie raportu z weryfikacji i przedłożenie go badanej jednostce.

4.1 Zespół badawczy

Nadzór merytoryczny nad całością badania prowadzili Agnieszka Budzyńska ze strony Stowarzyszenia Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST i Grzegorz Wójkowski ze strony Stowarzyszenia Aktywności Obywatelskiej Bona Fides. Za opracowanie danych do raportu odpowiadała Agnieszka Budzyńska oraz Noemi Kowalewska.

Członkowie zespołów monitorująco-weryfikujących u obydwojga partnerów:

Aleksandra Bednarczyk, Magdalena Borucka, Joanna Bujok, Danuta Buffi, Monika Fedelińska, Agata Gnat, Wojciech Hrynaszkiewicz, Aleksandra Janosz, Elżbieta Kaczmarek, Edyta Lala-Koczy, Aleksandra Lekka-Gałkowska, Katarzyna Mańko, Anna Nawrot, Katarzyna Olchawa, Katarzyna Primula, Sonia Rzeczowska, Katarzyna Snopek, Anna Staniek, Katarzyna Szarawara, Ilona Szewczyk, Wojciech Świechowski, Krzysztof Wostal, Joanna Zarzycka.

Członkowie Głównego Zespołu Badawczego:

Anna Szelest, Piotr Czarnota, Lidia Kajkowska, Adam Kowalski, Magdalena Kulus, Edyta Lala-Koczy,
Grzegorz Rzeszutek, Katarzyna Szarawara, Krzysztof Wostal, Żaneta Zimon.

5. Opis przebiegu poszczególnych monitoringów

NUMER MONITORINGU	NAZWA I TYP JEDNOSTKI MONITOROWANEJ	OKRES BADANIA JEDNOSTKI ²	OBSZARY MONITORINGU
01/06/2017/MOST	Gmina Wojkowice	1 lipca 2017 r. – 31 maja 2018 r.	Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszego raportu.
01/08/2017/MOST	Gmina Wiśla	11 grudnia 2018 r. – 31 marca 2018 r.	
02/03/2018/MOST	Gmina Lędziny	14 czerwca 2018 r. – 31 grudnia 2018 r.	
03/09/2017/BF	Gmina Cieszyn	1 września 2017 r. – 31 sierpnia 2018 r.	
04/08/2017/MOST	Gmina Mikołów	22 stycznia 2018 r. – 31 marca 2018 r.	
01/07/2017/BF	Gmina Szczekociny	1 października 2017 r. – 31 marca 2018 r.	
01/08/2017/BF	Gmina Czechowice-Dziedzice	1 września 2017 r. – 31 lipca 2018 r.	
01/12/2017/MOST	Gmina Wilamowice	7 września 2018 r. – 27 listopada 2018 r.	
02/07/2017/MOST	Gmina Czerwionka-Leszczyny	15 grudnia 2017 r. – 31 marca 2018 r.	
01/06/2018/MOST	Gmina Kłobuck	13 lipca 2018 r. – 15 grudnia 2018 r.	
01/08/2018/MOST	Gmina Pszczyna	28 sierpnia 2018 r. – 27 listopada 2018 r.	
01/01/2018/BF	Gmina Jejkowice	1 marca 2018 r. – 31 lipca 2018 r.	
01/06/2017/BF	Gmina Ożarówice	1 września 2017 r. – 31 marca 2018 r.	
02/01/2018/BF	Gmina Rajcza	1 lutego 2018 r. – 31 lipca 2018 r.	
02/06/2017/MOST	Gmina Irządze	15 stycznia 2018 r. – 31 marca 2018 r.	
03/01/2018/BF	Gmina Dąbrowa Zielona	15 kwietnia 2018 r. – 30 czerwca 2018 r.	
03/07/2017/MOST	Gmina Opatów	15 marca 2018 r. – 31 lipca 2018 r.	
03/10/2017/BF	Gmina Krupski Młyn	1 grudnia 2017 r. – 30 czerwca 2018 r.	
05/08/2017/MOST	Gmina Miedźna	1 września 2017 r. – 30 marca 2017 r.	
	Gmina Janów	15 marca 2018 r. – 15 września 2018 r.	
01/04/2018/MOST	Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego	9 maja 2018 r. – 10 czerwca 2018 r.	

² Podane daty zakończenia badania są datami, w których zakończono bezpośrednio czynności monitoringowe. Po tych datach była prowadzona praca nad opracowaniem raportu i ustaleniem konkretnych rekomendacji dla badanej jednostki.

NUMER MONITORINGU	NAZWA I TYP JEDNOSTKI MONITOROWANEJ	OKRES BADANIA JEDNOSTKI ²	OBSZARY MONITORINGU
01/05/2018/BF	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa	15.05.2018 r. – 31 grudnia 2018 r.	
02/04/2018/MOST	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego	1 lutego 2018 r. – 31.12.2018 r.	
02/09/2017/MOST	Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej	15 stycznia 2018 r. – 1 marca 2018 r.	
02/12/2017/MOST	Komenda Wojewódzka Policji	15 marca 2018 r. – 15 czerwca 2018 r.	
01/02/2018/MOST	Miasto Świętochłowice	30 lipca 2018 r. – 31. sierpnia 2018 r.	
01/07/2017/MOST	Miasto Dąbrowa Górnicza	7 marca 2018 r. – 17 kwietnia 2018 r.	
01/07/2018/BF	Miasto Jaworzno	23 lipca 2018 r. – 31 stycznia 2019 r.	
01/11/2017/BF	Miasto Bytom	2 stycznia 2018 r. – 15 lipca 2018 r.	
02/06/2018/MOST	Miasto Zabrze	27 lipca 2018 r. – 7 grudnia 2018 r.	
02/07/2017/BF	Miasto Siemianowice Śląskie	10 lipca 2017 r. – 30 kwietnia 2018 r.	
02/10/2017/BF	Miasto Częstochowa	4 października 2017 r. – 30 czerwca 2018 r.	
03/04/2018/MOST	Miasto Mysłowice	19 września 2018 r. – 31 grudnia 2018 r.	
03/07/2017/BF	Miasto Piekary Śląskie	1 sierpnia 2017 r. – 30 maja 2018 r.	
03/08/2017/MOST	Miasto Rybnik	11 stycznia 2018 r. – 31 maja 2018 r.	
03/09/2017/MOST	Miasto Sosnowiec	30 czerwca 2018 r. – 31 października 2018 r.	
04/07/2017/BF	Miasto Ruda Śląska	24 lipca 2018 r. – 28 czerwca 2018 r.	
04/07/2017/MOST	Miasto Tychy	15 marca 2018 r. – 30 maja 2018 r.	
04/09/2017/BF	Miasto Bielsko-Biała	27 września 2017 r. – 1 czerwca 2018 r.	
06/03/2018/BF	Miasto Gliwice	16 marca 2018 r. – 10 listopada 2018 r.	
01/03/2018/MOST	Powiat Bielski	8 sierpnia 2018 r. – 31 grudnia 2018 r.	
01/09/2017/BF	Powiat Cieszyński	1 września 2017 r. – 31 sierpnia 2018 r.	Zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszego raportu.
01/09/2017/MOST	Powiat Bieruńsko-Lędziński	23 stycznia 2018 r. – 15 kwietnia 2018 r.	
01/10/2017/BF	Powiat Będziński	11 grudnia 2017 r. – 31 sierpnia 2018 r.	
01/12/2017/BF	Powiat Żywiecki	1 grudnia 2017 r. – 30 czerwca 2018 r.	
02/08/2017/BF	Powiat Pszczyński	17 sierpnia 2018 r. – 30 kwietnia 2018 r.	
02/08/2017/MOST	Powiat Zawierciański	27 marca 2018 r. – 24 sierpnia 2018 r.	
02/09/2017/BF	Powiat Mysłkowski	1 września 2017 r. – 1 września 2018 r.	
02/12/2017/BF	Powiat Wodzisławski	1 grudnia 2017 r. – 31 lipca 2018 r.	
02/12/2017/BF	Powiat Częstochowski	1 stycznia 2018 r. – 30 czerwca 2018 r.	
03/03/2018/BF	Powiat Lubliniecki	15 lutego 2018 r. – 30 listopada 2018 r.	
04/04/2018/MOST	Powiat Raciborski	8 listopada 2018 r. – 15 stycznia 2019 r.	
04/03/2018/BF	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	7 marca 2018 r. – 15.02.2019r.	
06/08/2017/MOST	Śląski Urząd Wojewódzki	15 stycznia 2018 r. – 31 lipca 2018 r.	

6. Wyniki badania w podziale na typy badanych jednostek

6.1 Problemy, jakie napotkały zespoły monitoringowe w trakcie monitoringów

6.1.1 Gminy

W trakcie projektu zespoły monitoringowe napotkały na różnego rodzaju problemy. W urzędach gminy wśród najczęściej wskazywanych problemów znalazły się: **brak wystarczających środków na wdrożenie Konwencji** i inne poważne problemy rozwojowe w gminach, które wymagają zaangażowania środków, **postrzeganie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami tylko jako dostępności architektonicznej** oraz **różnorodność i skala problemów, które poruszali uczestnicy konsultacji**, które choć bardzo ważne, wielokrotnie wybiegały poza ramy monitoringu. Inną istotną kwestią organizacyjną, szczególnie w gminach wiejskich był **problem z dojazdem na konsultacje społeczne i audyty dostępności środkami komunikacji publicznej**.

6.1.2 Powiaty

W starostwach powiatowych i miastach na prawach powiatu wśród najczęściej wskazywanych problemów znalazły się: **brak wystarczających środków na wdrożenie Konwencji oraz zbyt ogólna i przez to czasem niezrozumiała ankieta samooceny**.

6.1.3 Jednostki administracji zespolonej³

W jednostkach administracji zespolonej jako najczęściej występujące problemy zespoły monitoringowe wskazały **niechęć do spotkań konsultacyjnych, brak wystarczających środków na wdrożenie Konwencji**

---

³ Do celów statystycznych do jednostek administracji zespolonej działającej na poziomie województwa zaliczono również Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego i Śląski Urząd Wojewódzki.

oraz zbyt ogólną i przez to czasem niezrozumiałą ankietę samooceny. W dwóch jednostkach występuje duże nasycenie procedurami, dzięki czemu proces monitoringu był spowalniany.

6.1.4 Uwagi dotyczące wszystkich szczebli samorządu

Problemy, które pojawiły się w każdym typie badanej jednostki to:

1. **Ustawodawstwo krajowe**, które nie zawsze odpowiada na rzeczywiste potrzeby osób z niepełnosprawnością, i którego nie jest w stanie przeskoczyć dobra wola urzędników.
2. **Zbyt krótki czas na pełne wdrożenie rekomendacji**, w tym problem podziału kompetencji na poszczególne typy instytucji, co było szczególnie istotne w przypadku rekomendacji budowlanych.
3. **Brak czasu ze strony osoby oddelegowanej do badania przez samorząd.**

Ten problem dotyczy szczególnie małe gminy z niewielką ilością zatrudnionych urzędników.

Dodatkowo samo badanie wymagało znalezienia informacji niedostępnych w BIP

– np. wewnętrznych procedur zgłaszania uczestnictwa w szkoleniach przez przedstawicieli

jednostek, co wymagało dużego nakładu pracy ze strony przedstawiciela instytucji

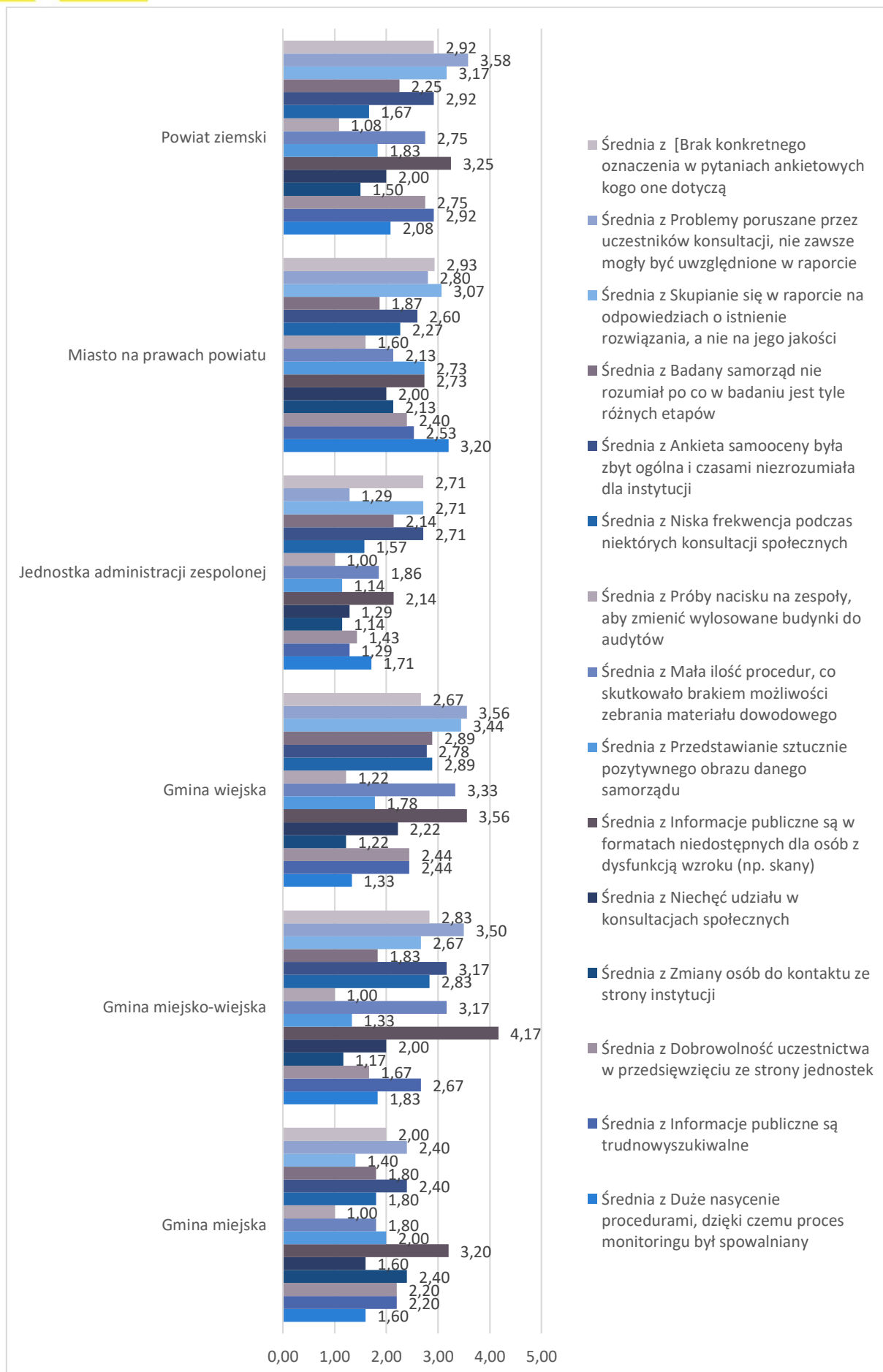
monitorowanej. Część osób uznało, że badanie miało dużo szerszy zakres niż to było

przedstawione jednostkom na początku – *"mieliśmy tylko wypełnić tę ankietę, a pani ciągle nas jeszcze o coś pyta"*.

W niektórych dużych gminach wystąpił **problem niedostępności czasowej osób decyzyjnych**, które powinny zapoznać się z raportem z badania i go zaakceptować.

Główne problemy w badaniu w podziale na typy samorządów obrazuje poniższy wykres stanowiący ocenę członków zespołów monitorująco-weryfikujących ich współpracy z samorządami. W poniższej tabeli oceniono to, na ile w 5-cio stopniowej skali występuje problem (gdzie 1 – problem nie występuje, 5 – problem występuje w bardzo dużym stopniu).

Tabela 1 Główne problemy badawcze w podziale na typy samorządów

6.2 Bariery we wdrażaniu Konwencji i ich przyczyny

W trakcie monitoringu zidentyfikowano następujące bariery we wdrażaniu Konwencji:

1. Niewystarczające nakłady finansowe.
2. Niski poziom wiedzy wśród pracowników instytucji dotyczący Konwencji i problemów osób z niepełnosprawnością.
3. Niewłączanie środowiska osób z niepełnosprawnościami w proces podejmowania decyzji publicznych.
4. Dostępność dla osób z niepełnosprawnością jest postrzegana wyłącznie jako problem dostępności architektonicznej lub jej braku.

6.2.1 Niewystarczające nakłady finansowe

Brak odpowiednich środków finansowych najbardziej widoczny jest w przypadku **niedostatecznych inwestycji usuwających bariery architektoniczne czy wprowadzających udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami**. Problem ten najbardziej dotyczy osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi (przykładowo spośród wszystkich budynków poddanych monitoringowi tylko w kilku zainstalowana została pętla indukcyjna), ale także z ruchowymi i występuje we wszystkich typach monitorowanych instytucji od urzędów gmin i powiatowych, po administrację zespoloną oraz urząd marszałkowski i wojewódzki.

Niewystarczające nakłady finansowe są jednak także jedną z głównych przyczyn niskiego poziomu wiedzy wśród pracowników dotyczącej problemów osób z niepełnosprawnością, a także przewijają się przez wiele obszarów poddanych monitoringowi we wszystkich typach instytucji. Poniżej przedstawiono wybrane przykłady dotyczące różnych typów instytucji: ograniczone środki z PFRON na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych i zakładanie Warsztatów Terapii Zajęciowej (starostwa powiatowe, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie); ograniczone środki z budżetu państwa na specjalistyczne usługi opiekuńcze czy Środowiskowe Domy Samopomocy (urzędy gminy, Ośrodki Pomocy Społecznej), niewystarczające środki na prowadzenie konsultacji społecznych czy wydarzeń kulturalnych dostępnych dla osób z różnymi typami niepełnosprawności (urząd marszałkowski, starostwa powiatowe, urzędy gmin).

W ocenie badaczy niewystarczające nakłady finansowe są bardzo istotnym problemem. W 5-cio stopniowej skali oceny, gdzie 1 to niewielki problem, a 5 – bardzo duży. Ten problem uzyskał 3,85 pkt. **W podziale na typy samorządów najmniejszy problem ze środkami finansowymi mają miasta na prawach powiatu i powiaty ziemskie, a największy – gminy wiejskie**, co jest spowodowane tym, że najczęściej są to obszary rolnicze, o stosunkowo małym budżecie. Gminy nie otrzymują również środków z PFRON na działania na rzecz osób z niepełnosprawnością – te środki otrzymują powiaty i miasta na prawach powiatu.

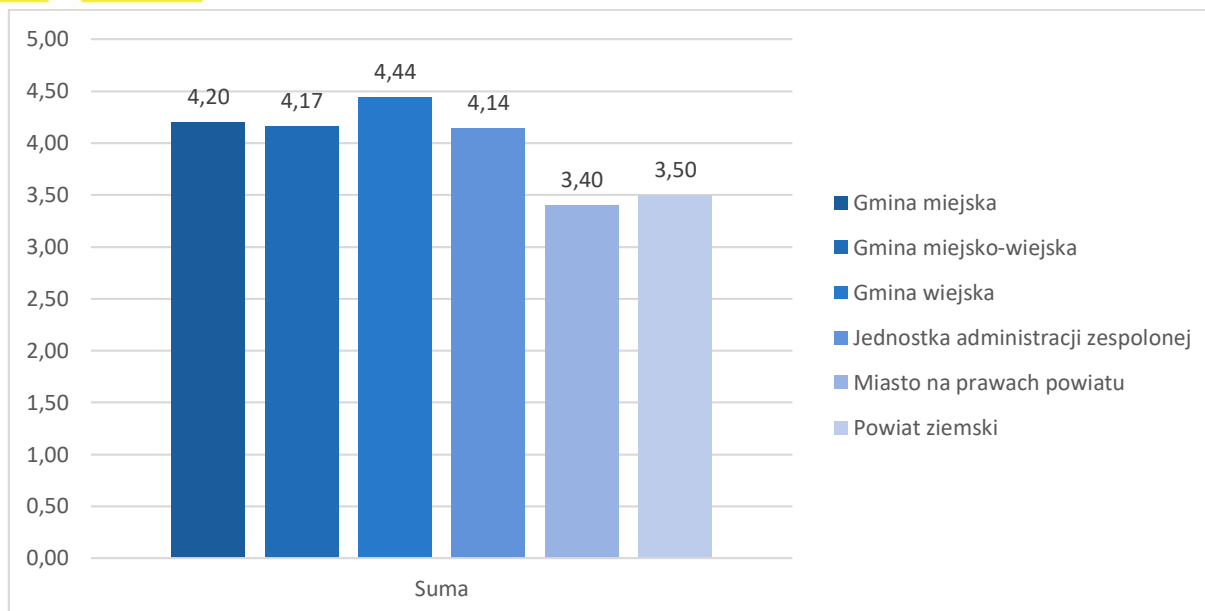

Tabela 2 Ocena problemu „Samorząd ma za mało środków na wdrożenie Konwencji” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.⁴

Obawa przed koniecznością ponoszenia nakładów finansowych spowodowała też, że duży odsetek samorządów odmówił udziału w badaniu, bojąc się konieczności wdrożenia rekomendacji i związanych z tym nakładów finansowych. Do kilku samorządów (ok. 3), które wzięły udział w badaniu zespół projektowy musiał wysłać pisma oświadczające, że podpisanie porozumienia o współpracy nie jest tożsame z koniecznością wdrożenia rekomendacji i, co za tym idzie – wydatkowaniem środków. Informacje od samorządów odmawiających udziału w badaniu o lęku przed ponoszeniem nakładów finansowych zespoły uzyskiwały głównie w formie telefonicznej – w oficjalnych pismach pojawiały się często inne powody. W sumie odpowiedzi odmowne uzyskaliśmy od 26 jednostek administracji: 5 gmin miejskich, 3 miejsko-wiejskich, 3 gmin wiejskich, 4 miast na prawach powiatu, 6 jednostek administracji zespolonej i 5 powiatów ziemskich, co świadczy o tym, że 31,71% samorządów wylosowanych do badania jest zamknięte na potrzeby osób z niepełnosprawnością. Najgorsza sytuacja ma miejsce w przypadku jednostek administracji zespolonej działającej na poziomie województwa, gdzie zaproszono do udziału w badaniu 11 jednostek z czego 54,55% odmówiło udziału w projekcie motywując swoją decyzję: „brakiem wpływu na życie osób z niepełnosprawnością”. Kolejną, w kolejności procentowych ilości odmów z udziału w badaniu są gminy miejskie, gdzie na 10 zaproszonych gmin 50% odmówiło udziału w projekcie motywując swoją odmowę brakiem osób odpowiedzialnych za działania na rzecz osób niepełnosprawnych w Gminie, przypisaniem zadań na rzecz osób z niepełnosprawnością powiatowi lub brakiem czasu spowodowanym kontrolą ze strony innych instytucji rządowych – np. NIK, RIO.

⁴ Tu i niżej w danych statystycznych do jednostek administracji zespolonej zalicza się również Urząd Wojewódzki i Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

6.2.2 Niski poziom wiedzy wśród pracowników instytucji dotyczący Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

Bariera niskiego poziomu wiedzy i świadomości dotyczącej osób z niepełnosprawnościami występuje we wszystkich monitorowanych typach instytucji i placówek, od urzędów gmin i starostw powiatowych, po jednostki administracji zespolonej, urząd wojewódzki i marszałkowski. Zespoły monitoringowe napotykały te bariery nawet w takich placówkach jak ośrodki pomocy społecznej, urzędy pracy czy powiatowe centra pomocy rodzinie. Problemy te związane są z brakiem bądź niedostateczną ilością szkoleń, w których biorą udział pracownicy oraz z niezatrudnianiem w instytucjach osób, których zadaniem byłoby wdrażanie Konwencji, a także ekspertów posiadających wiedzę na temat potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

W ocenie badaczy **nieznajomość Konwencji jest kolejnym dużym problemem we wdrażaniu Konwencji.** W 5-cio stopniowej skali oceny, gdzie 1 to niewielki problem, a 5 – bardzo duży, ten problem uzyskał 3,15 pkt. W podziale na typy samorządów największą wiedzę we wdrażaniu Konwencji mają jednostki administracji zespolonej, które biorą udział w badaniu, najmniejszą – przedstawiciele gmin wiejskich, miejskich i miejsko-wiejskich.

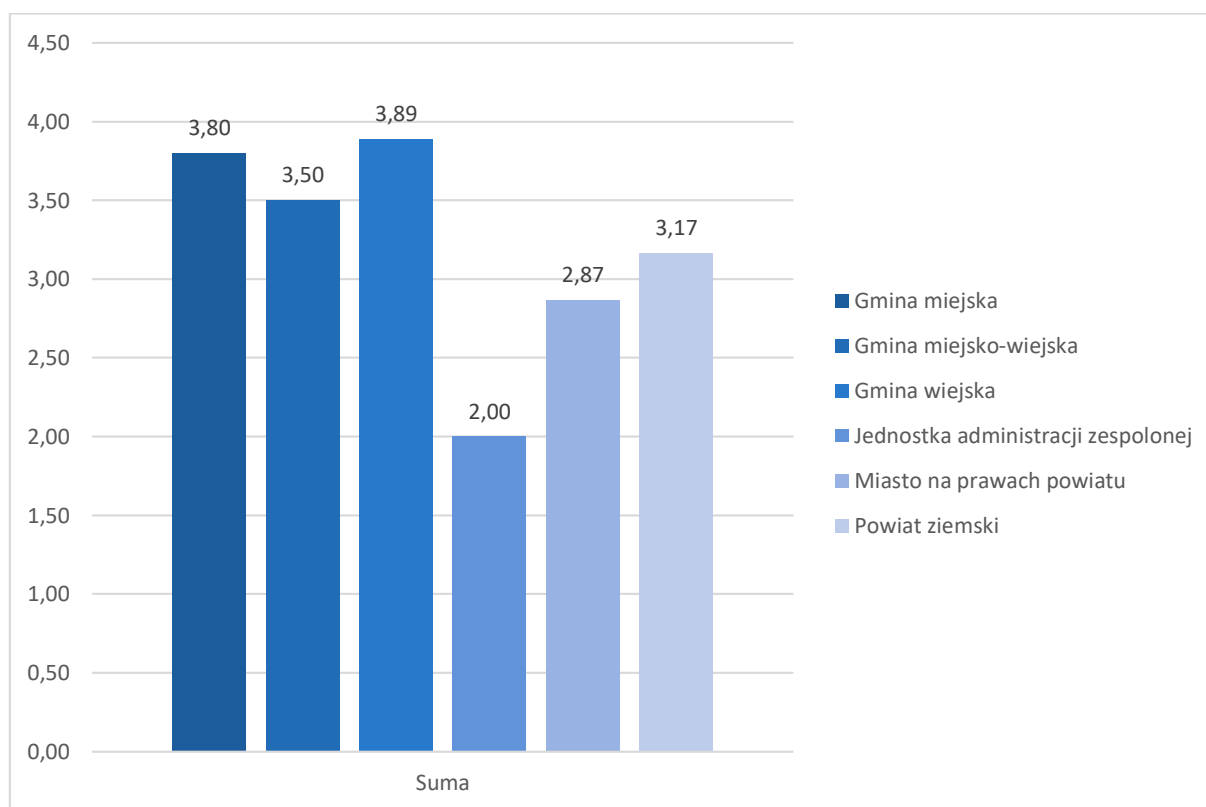

Tabela 3 Ocena problemu „Nieznajomość Konwencji” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.

Słaba znajomość Konwencji wśród przedstawicieli samorządu szczebla gminnego wynika z przeświadczenia wśród urzędników i decydentów, że za działania na rzecz osób z niepełnosprawnością odpowiadają powiaty. To przekonanie bierze się ze sposobu dystrybucji środków PFRON na działania na rzecz osób z niepełnosprawnością. Gminni urzędnicy nie mają wiedzy, że Konwencja obejmuje dużo szerszą tematykę niż samo finansowanie działań na rzecz osób z niepełnosprawnością np. edukację, ułatwienia w procedurze uzyskiwania dowodów itp. Z kolei

powiaty dysponują kadrą urzędniczą, która ma większy dostęp do szkoleń antidyskryminacyjnych i z zakresu równości szans, które są obligatoryjnie realizowane podczas realizacji wszelakich projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Przedstawiciele miast na prawach powiatu mają też większy dostęp do szkoleń na miejscu w swoim mieście lub w Śląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która jest bardzo dobrze skomunikowana. Z kolei przedstawiciele gmin i powiatów ziemskich nie mają już tak dobrego dostępu do szkoleń – muszą oni dojeżdżać do Metropolii, co często jest znaczącą barierą skutecznie uniemożliwiającą pozyskanie wiedzy w danym temacie. Inną kwestią jest brak szkoleń w województwie śląskim z zakresu Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Bardzo dziwny, jest wynik mówiący o tym, że najlepiej znają konwencję przedstawiciele jednostek administracji zespolonej tj. typu podmiotów z których 54,55% zaproszonych do udziału w badaniu odmówiło akcesu do badania motywując swoją decyzję: „*brakiem wpływu na życie osób z niepełnosprawnością*”, co np. w przypadku instytucji takich jak np. Wojewódzki Konserwator Zabytków budzi co najmniej niedowierzanie.

6.2.3 Niewłączanie środowiska osób z niepełnosprawnościami w proces podejmowania decyzji publicznych

Większość monitorowanych jednostek samorządu terytorialnego nie ma w zwyczaju konsultowania z przedstawicielami środowiska osób z niepełnosprawnościami czy z ich najbliższym otoczeniem inwestycji lokalnych czy podejmowanych decyzji, które mają duży wpływ na ich funkcjonowanie i jakość życia. Dzieje się tak nie tylko w gminach, ale także w większości powiatów i miast na prawach powiatów, gdzie od lat działają powiatowe społeczne rady ds. osób niepełnosprawnych, które (najczęściej w teorii) powinny być ciałem dialogu pomiędzy władzą a środowiskiem osób z niepełnosprawnościami.

Słabo funkcjonują również organizowane przez samorządy procesy konsultacji społecznych z organizacjami pozarządowymi, prowadzone na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Prawie zawsze ograniczają się one do udostępnienia określonego aktu prawa miejscowego w internecie i oczekiwania jeden lub dwa tygodnie na ewentualne uwagi, których z reguły nigdy nie ma. Organizacja ewentualnych otwartych spotkań, podczas których można dyskutować nad określonym projektem aktu prawnego ogranicza się jedynie do konsultacji dotyczących programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i to też tylko w nielicznych jednostkach samorządu terytorialnego. Jeszcze gorzej wygląda prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami, które nie są obligatoryjne. Takie działania realizowało zaledwie kilka z wszystkich zmonitorowanych instytucji. To powoduje, że urzędnicy często planując różne przedsięwzięcia czy programy w ogóle nie zakładają obecności osób z niepełnosprawnościami lub, nie mając odpowiedniej wiedzy w tym obszarze, próbują w swoich działaniach włączyć także osoby z niepełnosprawnościami, ale poprzez różne szczegóły efekty tych prób są dalekie od oczekiwań.

Potwierdzeniem powyższego jest również fakt, że spełnienie kryteriów badawczych obszaru 6 dot. konsultacji społecznych jest jednym z gorzej spełnionych. Tylko 32,24% kryteriów w pełni spełnia te kryteria, a 25,82% - częściowo.

Bardzo dużym problemem podczas organizacji procesu konsultacji w gminach i podczas samego badania jest niedostępność treści umieszczanych w internecie dla osób z niepełnosprawnością.

W badanych jednostkach problem umieszczania dokumentów w formie skanów (obrazów, bez

warstwy tekstowej) jest bardzo duży i przez członków zespołów prowadzących badanie został oceniony na 3,11 pkt./ 5, gdzie 1 to bardzo mały problem, a 5 – bardzo duży. Najmniejszy tego typu problem występuje w jednostkach administracji zespolonej, co jest spowodowane tym, że mają one bardzo wąski obszar działania i umieszczają w BIPach i na stronach stosunkowo nieliczne dokumenty. Są to też jednostki, które wydają bardzo mało aktów prawnych – to działanie jest prowadzone przez administrację zespoloną działającą na szczeblu krajowym i przez odpowiednie ministerstwa.

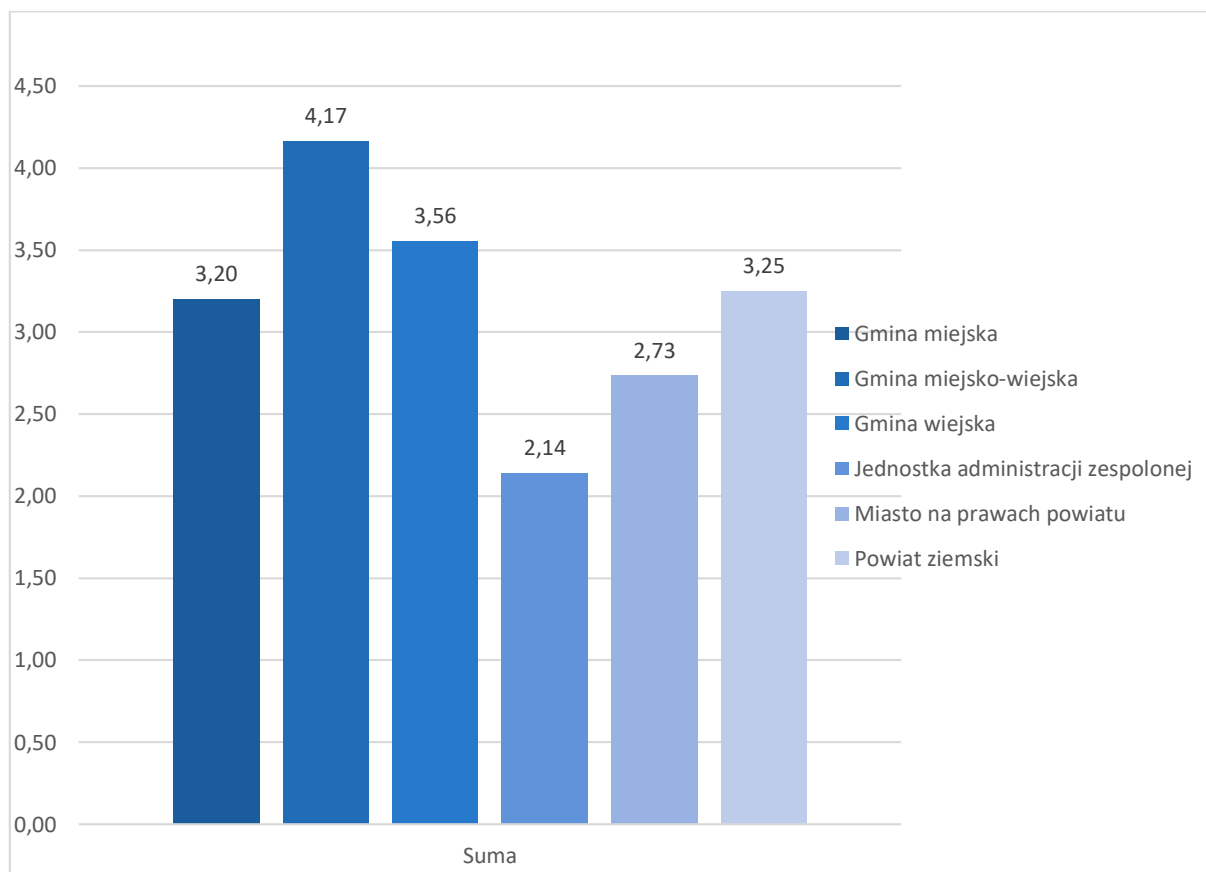

Tabela 4 Ocena problemu „Informacje publiczne są w formatach niedostępnych” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży

Samo badanie w ramach projektu „Śląskie bez barier”, wymusiło konieczność organizacji spotkań konsultacyjnych spowodowało, że bardzo wiele środowisk zaangażowało się w konsultacje i dużo osób w nich uczestniczyło. Problem w rekrutacji na konsultacje został oceniony na 1,9 pkt/ 5, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży. **Więszym problemem podczas samego badania, który jest jednocześnie problemem we wdrażaniu Konwencji okazał się fakt, że uczestnicy konsultacji poruszali bardzo dużo kwestii, które nie mogły zostać rozwiązane podczas badania, a są istotnymi kwestiami z punktu widzenia życia osób z niepełnosprawnością i, co za tym idzie wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.** W sumie problem niemożności rozwiązania wszystkich kwestii poruszanych podczas konsultacji został oceniony na 2,94 pkt./5, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży. Najmniejszy tego typu problem występuje w jednostkach administracji zespolonej, z powodu tego, że w konsultacje w tych jednostkach dotyczyły głównie wąskiego wycinka tematów ważnych dla osób z niepełnosprawnością, tych, które merytorycznie dotyczyły działalności danej

jednostki oraz sposobów szkolenia kadry do obsługi osób z niepełnosprawnością i rodzajów ułatwień dla już zatrudnionych osób z niepełnosprawnością.

Tan problem w gminach miejsko-wiejskich, wiejskich i powiatach ziemskich jest oceniony na podobnym poziomie. Z analizy notatek i nagrań z konsultacji wynika, że powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, że **uczestnicy konsultacji – osoby z niepełnosprawnością i ich otoczenie najczęściej nie mają wiedzy w zakresie podziału kompetencji pomiędzy poszczególnymi szczeblami samorządu i na spotkaniach konsultacyjnych omawiali wszystkie swoje problemy** – np. na spotkaniach na wsiach omawiano kwestię komunikacji międzymiastowej, za organizację której odpowiada PKS lub inni przewoźnicy, na co gminy nie mają praktycznie żadnego wpływu.

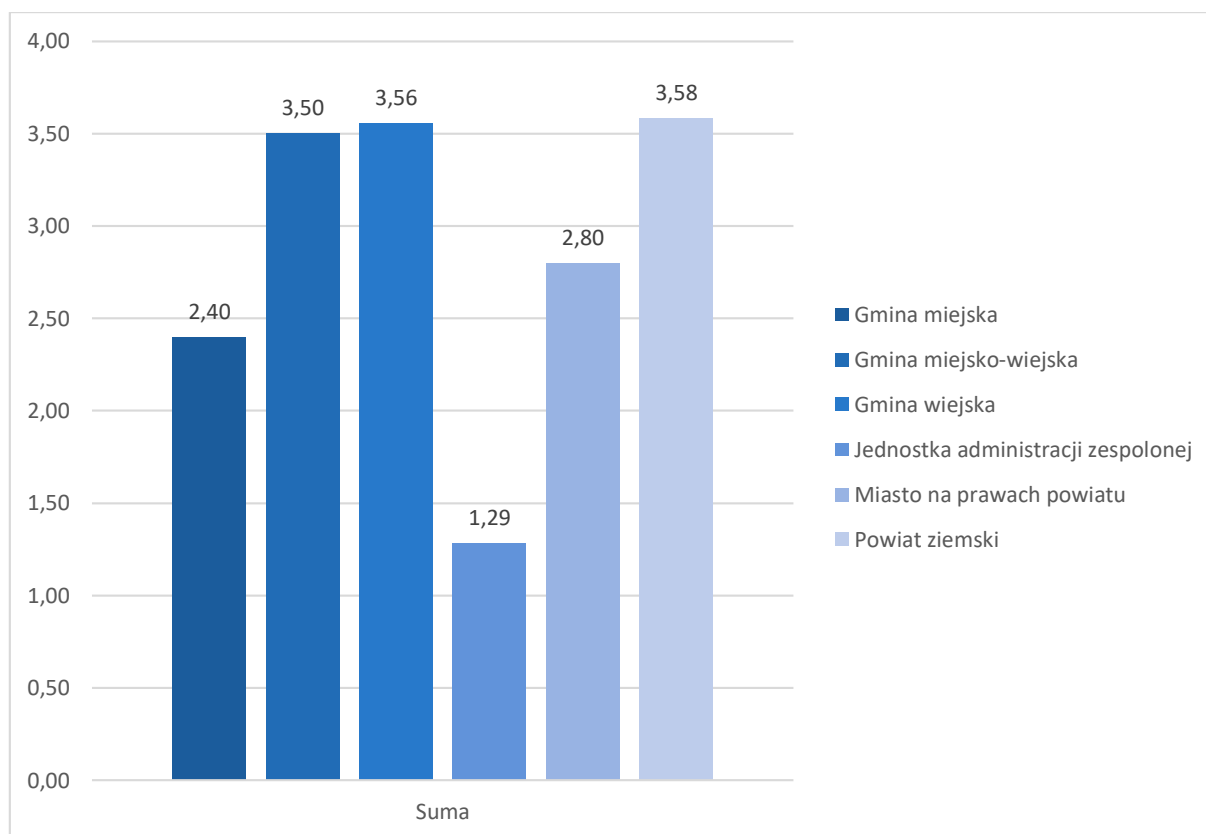

Tabela 5 Ocena problemu „Niemożność uwzględnienia wszystkich uwag uczestników konsultacji w raporcie” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży

6.2.4 Dostępność dla osób z niepełnosprawnością jest postrzegana wyłącznie jako problem dostępności architektonicznej lub jej braku.

Postrzeganie niepełnosprawności wyłącznie przez pryzmat osób poruszających się na wózkach jest znanym i szczegółowo opisanym problemem w skali kraju, i dane ilościowe oraz jakościowe zebrane podczas projektu potwierdzają ten fakt. Część jednostek przystępujących do badania lub odmawiających od razu informowała, że budynek jest dostępny lub nie i, że nie ma możliwości zmiany w tym zakresie. Pozytywna zmiana przestrzeni publicznej jest wymuszana przez prawo budowlane, a kolejne nowelizacje tego prawa sprawiają, że o dostępności obiektów i przestrzeni sporo się mówi. Z kolei nie nagłaśnia się problemu dostępności dokumentów elektronicznych, dostępności tłumaczy

migowych, czy oznaczeń dla osób niewidomych i niedowidzących. Dlatego wielu przedstawicieli samorządów uczestniczących w badaniu przeważnie nie wie, co to jest pętla induktofoniczna, jak prawidłowo umieszczać treści (dokumenty i zdjęcia) na www, najczęściej nie dysponuje wiedzą, czy w danej jednostce jest osoba władająca językiem migowym i w jakim stopniu oraz nie wie, jak w danej jednostce jest realizowana zasada edukacji włączającej.

Problem postrzegania niepełnosprawności tylko i wyłącznie przez pryzmat dostępności architektonicznej przez członków zespołów badawczych został oceniony na 2,78 pkt./ 5, , gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży. Najmniejsze zrozumienie dla wszystkich aspektów dostępności dla osób z niepełnosprawnością, co wiąże się z problemem niezajomości Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, wykazują samorzady gminne. Możliwymi przyczynami takiego stanu rzeczy jest to, że:

1. Samorzady gminne mają najmniej środków na modernizację i dostosowanie obiektów i w gminach dostępność architektoniczna jest dużym wyzwaniem;
2. Urzędnicy samorządów gminnych mają mniejszy dostęp do szkoleń niż przedstawiciele powiatów i miast na prawach powiatów.
3. W gminach wiejskich ciągle bardzo dużo spraw osoby z niepełnosprawnością załatwiają przy pomocy rodziny i sąsiadów, którzy zawsze potrafią skomunikować się z osobą z niepełnosprawnością, a dodatkowo internet nie jest miejscem poszukiwania informacji o tym, co się dzieje w Gminie.

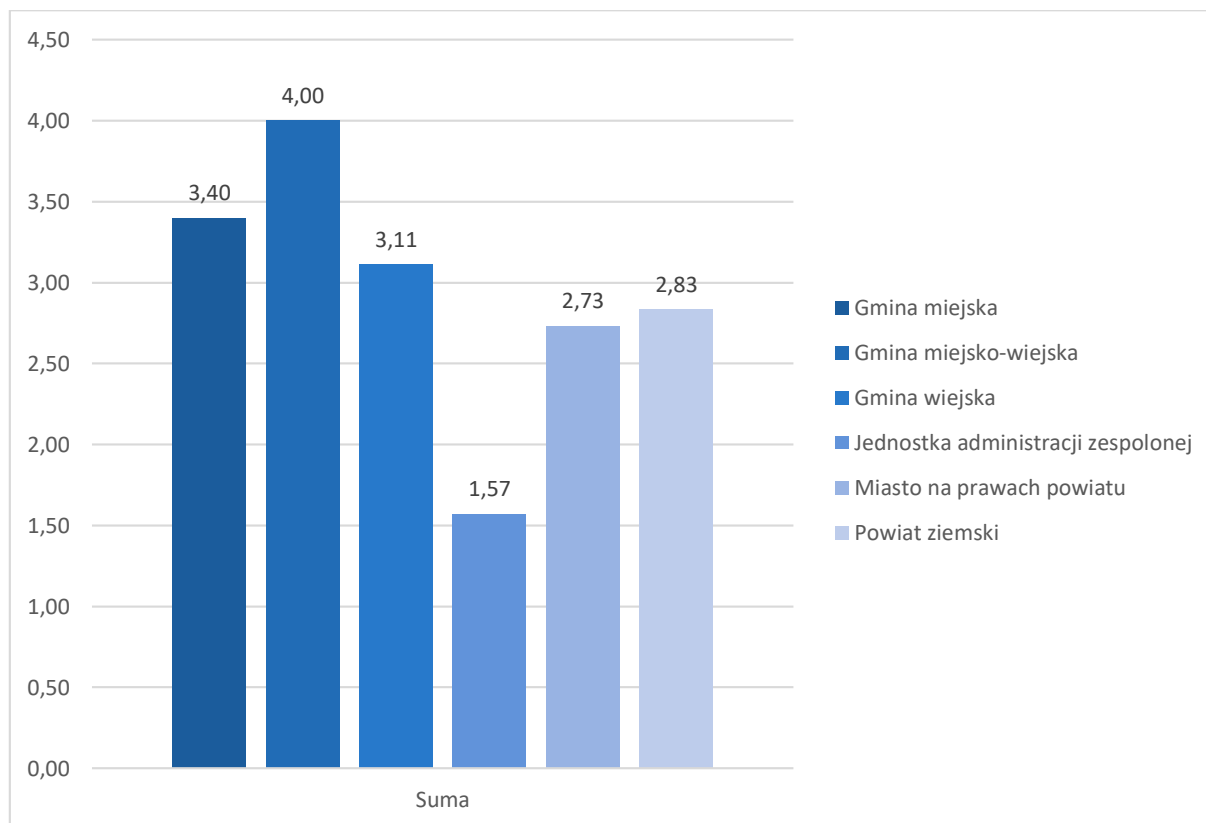

Tabela 6 Ocena problemu „Postrzeganie dostępności dla OzN wyłącznie przez pryzmat dostępności architektonicznej” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży

7. Rekomendacje

7.1 Najczęściej pojawiające się rekomendacje

Ilość powstałych rekomendacji projektowych to 6801, z czego 5067 to rekomendacje budowlane, a 1744 to rekomendacje w innych obszarach. Z nich wykorzystano w projekcie 593, z czego 470 to rekomendacje budowlane, a 123⁵ to rekomendacje w innych obszarach.

7.1.1 Rekomendacje budowlane

Wśród rekomendacji budowlanych najczęściej pojawiające się rekomendacje to:

- Konieczność montażu pętli indukcyjnej w recepcji – 214 rekomendacji, co stanowi 4,22% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność doposażenia toalety dla osób z niepełnosprawnością w instalację alarmową – 208 rekomendacji, co stanowi 4,10% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność oznaczenia schodów wejściowych kontrastowym kolorem – 200 rekomendacji, co stanowi 3,94% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność oznaczenia schodów wewnątrz budynku kontrastowym kolorem – 200 rekomendacji, co stanowi 3,94% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność zapewnienia dostępu do tłumacza języka migowego – 187 rekomendacji, co stanowi 3,68% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność dostosowania toalety do potrzeb osób z niepełnosprawnością – 184 rekomendacje, co stanowi 3,62% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność dostosowania strony www do standardu WCAG 2.0 – 175 rekomendacji, co stanowi 3,45% wszystkich rekomendacji;
- Konieczność wyznaczenia miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością – 169 rekomendacji, co stanowi 3,33% wszystkich rekomendacji;

⁵ Na liczbę 123 składają się: 92 w pełni wykorzystane rekomendacje, a 31 – częściowo.

- Konieczność wyposażenia budynku w windę – 157 rekomendacji, co stanowi 3,09% wszystkich rekomendacji.

Zestawienie najczęściej pojawiających się rekomendacji świadczy o tym, że najwięcej działań należy podjąć w obszarach komunikacji, prawidłowego oznaczenia miejsc niebezpiecznych w budynkach, zapewnienia dostępności obiektów, w tym wyznaczenia miejsc parkingowych oraz dostosowania toalet do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Sumaryczne zestawienie wszystkich rekomendacji budowlanych przedstawia poniższa tabela:

L.p.	Nazwa kryterium:	SUMA	% wszystkich rekomendacji budowlanych
1.1	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację świetlną	103	2,03
1.2	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano sygnalizację dźwiękową	0	0,00
1.3	Na przejściach dla pieszych prowadzących do budynku zastosowano rampy krawężnikowe	56	1,10
1.4	Na granicy pomiędzy chodnikiem a jezdnią jest zmiana faktury nawierzchni	107	2,11
1.5	Wyznaczone są miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych	169	3,33
1.6	Miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych znajdują się blisko wejścia do budynku	25	0,49
1.7	Czy miejsca postojowe są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem.	5	0,10
1.8	Czy miejsca postojowe są blisko wejść do budynku dla osób z niepełnosprawnością	7	0,14
1.9	Czy jest wystarczająca ilość miejsc parkingowych.	19	0,37
2.1	Przynajmniej jedno z wejść zapewnia dostęp do budynku osobie niepełnosprawnej (np. brak różnicy poziomów/podjazd/ winda/platforma/ podnośnik)	109	2,15
2.2	Dojście do budynku ma szerokość min. 1,5 m	6	0,12
2.3	Minimalna szerokość pochylni to 1,2 m, max. Długość pojedynczego biegu nie przekracza 9 m, pochylnia posiada krawężniki o wysok. min. 7cm	34	0,67
2.4	Odstęp między poręczami pochylni wynosi 1-1,1 m. i są one zainstalowane na wysokości 0, 9m i 0,75 m od poziomu pochylni	29	0,57
2.5	Początek i koniec biegu pochylni jest wyróżniony przy pomocy kontrastowego koloru oraz zmiany w fakturze	77	1,52
2.6	Przy wejściu do budynku znajdują się oznaczenia o zmiennej fakturze w podłożu (np. kafelki, maty z wyżłobieniami)	104	2,05
2.7	budynek jest wyraźnie oznakowany tablicą informacyjną	39	0,77
2.8	Schody wyposażone są w poręcze, również po stronie ściany	88	1,73
2.9	Poręcze przy schodach, przed ich początkiem i na końcu są przedłużone o 30cm	58	1,14
2.10	Czy schody są oznaczone kontrastowo? (Kontrast barwny powinien być na krawędzi pierwszego i ostatniego stopnia)	200	3,94
2.11	Drzwi wejściowe mają w świetle ościeżnicy co najmniej: szerokość 0,9 m i wysokość 2 m; (max. wysokość progu to 2 cm	11	0,22
2.12	Drzwi wejściowe otwierają się automatycznie	66	1,30

L.p.	Nazwa kryterium:	SUMA	% wszystkich rekomendacji budowlanych
2.13	Szklane drzwi wejściowe są oznaczone kontrastowo tzn. zawierają elementy kolorystyczne naklejone na szyby	77	1,52
3.1	W budynku znajduje się recepcja/punkt informacyjny	51	1,00
3.2	Recepcja/punkt informacyjny jest zlokalizowany w pobliżu wejścia	4	0,08
3.3	Recepcja/punkt informacyjny jest wyróżniona przez elementy architektury, różne materiały i wizualny kontrast	35	0,69
3.4	Dojście do recepcji/punktu informacyjnego jest oznaczone zmienną fakturą w podłodze	46	0,91
3.5	Lada recepcji/punktu informacyjnego na odcinku przynajmniej 0,9 m jest obniżona do wysokości max. 0,8 m	56	1,10
3.6	Osoba w recepcji/informacji jest widoczna	9	0,18
3.7	Recepcja/punkt informacyjny jest wyposażony w stanowiskową pętlę indukcyjną	214	4,22
3.8	Czy głośnik w punkcie informacyjnym dobrze działa? Czy można zrozumieć co mówi do nas urzędnik?	12	0,24
3.9	Czy w budynku jest przycisk SOS lub panel głośnomówiący i dotykowy?	14	0,28
4.1	Korytarze mają szerokość min. 1,2 m (nie dotyczy to przewężeń do min. 0,9 m na maksymalnej długości 0,5 m)	10	0,20
4.2	W ramach jednej kondygnacji budynku brak zmian poziomów (szczególnie pojedynczych stopni)	42	0,83
4.3	Minimalna szerokość biegu schodów to 1,2 m	7	0,14
4.4	Schody przeznaczone do pokonywania wysokości większej niż 0,5 m wyposażone są w poręcze	36	0,71
4.5	Początek i koniec biegu schodów jest wyróżniony przy pomocy kontrastowego koloru	200	3,94
4.6	Schody oznaczone są za pomocą zmiennej faktury (kafelek z wypukłościami, maty z wypukłościami)	107	2,11
4.7	Schody wyposażone są w poręcze	81	1,60
4.7a	Czy przy długich schodach są spoczniki	2	0,04
4.8	Schody w budynku można ominąć windą/platformą/ podnośnikiem	76	1,50
4.9	Stosowane materiały wykończeniowe nawierzchni podłóg, schodów mają właściwości antypoślizgowe	59	1,16
4.10	Meble (stoliki, krzesła, elementy wiszące itp.) nie utrudniają poruszania się po korytarzach i nie zawężają wymaganej szerokości korytarza (1,2 m)	53	1,04
4.11	Pomieszczenia są zaaranżowane w sposób przewidywalny/ uporządkowany, z odpowiednio wydzielonymi kolorystycznie ciągami komunikacyjnymi	24	0,47
4.12	Drzwi wewnętrzne, mają co najmniej szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy	25	0,49
4.13	Framugi drzwi oraz drzwi są w kolorze kontrastowym do koloru ściany, w której się znajdują	80	1,58
4.14	Skrzydła drzwiowe, wykonane z przezroczystych tafli, są oznakowane w widoczny sposób	55	1,08
4.15	Klamki można obsługiwać jedną ręką, nie wymagają mocnego ściskania i chwytania	7	0,14
4.16	Drzwi w budynkach nie mają progów	57	1,12

L.p.	Nazwa kryterium:	SUMA	% wszystkich rekomendacji budowlanych
4.17	Dywany, wykładziny podłogowe są na stałe przymocowane do podłoża	76	1,50
4.18	Brzeg elementów wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,2 m (np. gabloty), nie znajdują się dalej niż 10 cm od płaszczyzny ściany	39	0,77
4.19	Oświetlenie sztuczne pomieszczeń równomiernie oświetla całą ich powierzchnię	52	1,02
4.20	Wszystkie stanowiska obsługujące petentów są dostępne dla osób m.in. poruszających się na wózkach inwalidzkich (obniżona lada do wysokości max. 0,8 m	29	0,57
4.21	Na sprawdzanej kondygnacji znajduje się toaleta przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	184	3,62
4.22	Toaleta posiada powierzchnię manewrową o minimalnych wymiarach 1,5 m x 1,5 m oraz 0,9 m wolnej przestrzeni przynajmniej z jednej strony miski ustępowej	25	0,49
4.23	Toaleta wyposażona jest w pochwyty po obu stronach toalety i umywalki	61	1,20
4.24	Toaleta wyposażona jest w umywalkę niskosyfonową	46	0,91
4.25	Toaleta wyposażona jest w baterię umywalkową automatyczną lub z przedłużonym uchwytem	62	1,22
4.26	Toaleta wyposażona jest w instalację alarmową	208	4,10
5.1	Budynek jest wyposażony w windę.	157	3,09
5.2	Odległość pomiędzy drzwiami przystankowymi dźwigu osobowego, a przeciwległą ścianą lub inną przegrodą nie jest mniejsza niż 1,6 m	0	0,00
5.3	Co najmniej jeden z dźwigów jest przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych:	2	0,04
5.4	Winda zawiera zewnętrzny panel sterujący na wysokości 0,8 – 1,2 m od posadzki	1	0,02
5.5	Winda dysponuje sygnalizacją świetlną przyjazdu windy (która winda przyjechała, oraz w którą zmierza stronę)	4	0,08
5.6	Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową, która informuje o zamykaniu i otwieraniu drzwi	12	0,24
5.7	Winda dysponuje sygnalizacją dźwiękową przyjazdu windy, (która winda przyjechała, oraz w którą zmierza stronę)	7	0,14
5.8	Wewnętrzny panel sterujący jest umieszczony na wysokości 0,8 – 1,2 m w odległości nie mniejszej niż 0,5 m od narożnika kabiny	2	0,04
5.9	Panel sterujący jest wyposażony w dodatkowe oznakowania dla osób niewidomych oraz informację głosową mówiącą na którym piętrze winda się zatrzymała	21	0,41
5.10	W kabinie windy powyżej panelu sterującego lub nad drzwiami windy umieszczony jest wyświetlacz pokazujący numer piętra, na którym znajduje się winda	3	0,06
5.11	Przycisk kondygnacji „zero” jest dodatkowo wyróżniony kolorystycznie i dotykowo	14	0,28
5.12	Drzwi windy otwierają się i zamykają automatycznie	1	0,02
5.13	Drzwi windy wyposażone są w system zatrzymujący ich zamykanie jeżeli jakkolwiek przedmiot /osoba przeszkodzą w ich zamknięciu.	2	0,04
5.14	Winda ma szerokość co najmniej 1,1 m i długość 1,4 m.	2	0,04
5.15	Winda jest wyposażona w poręcze po obu stronach kabiny	6	0,12

L.p.	Nazwa kryterium:	SUMA	% wszystkich rekomendacji budowlanych
5.16	Na ścianie windy przeciwnej do drzwi wejściowych umieszczone jest lustro	11	0,22
5.17	Drzwi windy mają szerokość 0,9 m	1	0,02
5.18	Czy winda zatrzymuje się na każdym piętrze? Jak są zbudowane przejścia pomiędzy pionami.	0	0,00
6.1	Informacje umieszczone na stronie internetowej instytucji zgodne są ze standardem dostępności WCAG 2.0	175	3,45
6.2	Na poszczególnych kondygnacjach umieszczone są czytelne informacje o numerze piętra widoczne zarówno dla osób poruszających się po budynku schodami jak i windą	65	1,46
6.3	Informacje (umieszczone na panelach elektronicznych, gablotach, tabliczkach itp.) umieszczone w przestrzeni budynku są czytelne (duża i bezszyfrowa czcionka)	73	1,44
6.4	Informacje umieszczone w przestrzeni budynku są widoczne zarówno w pozycji stojącej jak i siedzącej	17	0,33
6.5	Miejsce umieszczenia informacji jest tak zorientowane, aby unikać odbicia światła dziennego jak i sztucznego	14	0,28
6.6	W przestrzeni budynku zastosowane zostały piktogramy z podstawowymi funkcjami obiektu i kierunkami dotarcia do najważniejszych pomieszczeń	100	1,97
6.7	Czcionka i piktogramy kontrastują z tłem	25	0,49
6.8	Dostępne są informacje pisemne –wyświetlacze/ wideotekst/prezentacje	19	0,37
6.9	Brzeg tablic informacyjnych wiszących, których dolna krawędź znajduje się poniżej 2,2 m (np.gabloty), nie odstaje od płaszczyzny ściany więcej niż 10 cm	35	0,69
6.10	W budynku zastosowano bezpośredni lub zdalny dostęp do tłumacza języka migowego	187	3,68
6.11	Czy miejsce gdzie dostępny jest wideotłumacz jest odpowiednio oznaczone znakiem graficznym?	14	0,28
6.12	W budynku, poza recepcją znajdują się pomieszczenia wyposażone w pętlę indukcyjną	81	1,60
6.13	Czy warunki techniczne dla zdalnego tłumaczenia na język migowy są odpowiednie (np. sprzęt jest skonfigurowany, łącze internetowe zapewnia płynność obrazu, kamera przekazuje obraz wystarczającej jakości)?	7	0,14
6.14	Czy pracownicy instytucji umieją zainicjować usługę zdalnego tłumaczenia (np. odnaleźć i włączyć program na komputerze)?	2	0,04
6.15	Czy w budynku są pomieszczenia wyposażone w urządzenia wspomagające słuch? Jakże są to pomieszczenia?	33	0,65
6.16	W budynku zastosowano oznaczenia dróg ewakuacji za pomocą pisma Braille'a lub system wypukłych znaków	96	1,89
6.17	Istnieje czytelna informacja wizualna o drogach ewakuacji w postaci piktogramów	36	0,71
6.18	W budynku znajduje się dźwiękowy system powiadamiania alarmowego	66	1,30

L.p.	Nazwa kryterium:	SUMA	% wszystkich rekomendacji budowlanych
6.19	W budynku znajduje się świetlny system powiadamiania alarmowego	108	2,13
6.20	Czy w budynku jest plan ewakuacji osób poruszających się na wózkach.	135	2,66

Tabela 7 Sumaryczne zestawienie rekomendacji budowlanych

Rekomendacje budowlane w gminach wiejskich

W sumie w gminach wiejskich wykonano 59 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 1192 rekomendacji budowlanych, co daje średnio 20,20 rekomendacji/ audyt dostępności budowlanej.

Rekomendacje budowlane w gminach miejsko-wiejskich

W sumie w gminach miejsko-wiejskich wykonano 36 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 451 rekomendacji budowlanych, co daje średnio 12,53 rekomendacji/ audyt dostępności budowlanej.

Rekomendacje budowlane w gminach miejskich

W sumie w gminach miejskich wykonano 29 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 579 rekomendacji budowlanych, co daje średnio 19,97 rekomendacji/ audyt dostępności budowlanej.

Podsumowanie rekomendacji budowlanych dla samorządu gminnego

W sumie w samorządach gminnych wykonano 124 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 2222 rekomendacji budowlanych.

Rekomendacje budowlane w powiatach ziemskich

W sumie w powiatach ziemskich wykonano 68 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 1085 rekomendacji budowlanych, co daje średnio 15,96 rekomendacji/ audyt dostępności budowlanej.

Rekomendacje budowlane w miastach na prawach powiatu

W sumie w miastach na prawach powiatu wykonano 118 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 1479 rekomendacji budowlanych, co daje średnio 12,53 rekomendacji/ audyt dostępności budowlanej.

Podsumowanie rekomendacji budowlanych dla samorządu powiatowego

W sumie w samorządach powiatowych wykonano 186 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 2564 rekomendacji budowlanych.

Rekomendacje budowlane w jednostkach administracji zespolonej

W sumie w jednostkach administracji zespolonej działającej na terenie województwa śląskiego wykonano 19 audytów dostępności architektonicznej, w wyniku których powstało 281 rekomendacji budowlanych.

Podsumowanie

W sumie w 329 audytach dostępności budowlanych przygotowano 5067 rekomendacji, co daje średnią **15,40 rekomendacji budowlanych/ audyt**. Podsumowując to, ile średnio rekomendacji powinno zostać wdrożonych w 1 budynku tak, aby był on dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością **to najmniej dostosowań wymagają obiekty w miastach na prawach powiatu (średnio 12,53 dostosowania/ obiekt) i w gminach miejsko-wiejskich (średnio 12,53 dostosowania/ obiekt)**, a następnie w jednostkach administracji zespolonej (średnio 14,79 dostosowania/ obiekt).

Najwięcej pracy, a co za tym idzie środków należy włożyć w obiekty należące do gmin wiejskich.

Rodzaj samorządu	Ilość audytów	Ilość rekomendacji	Ilość rekomendacji/audyt
Gminy miejskie	29	579	19,97
Gminy miejsko-wiejskie	36	451	12,53
Gminy wiejskie	59	1192	20,20
Jednostki administracji zespolonej	19	281	14,79
Miasta na prawach powiatu	118	1479	12,53
Powiaty	68	1085	15,96
SUMA	329	5067	15,40

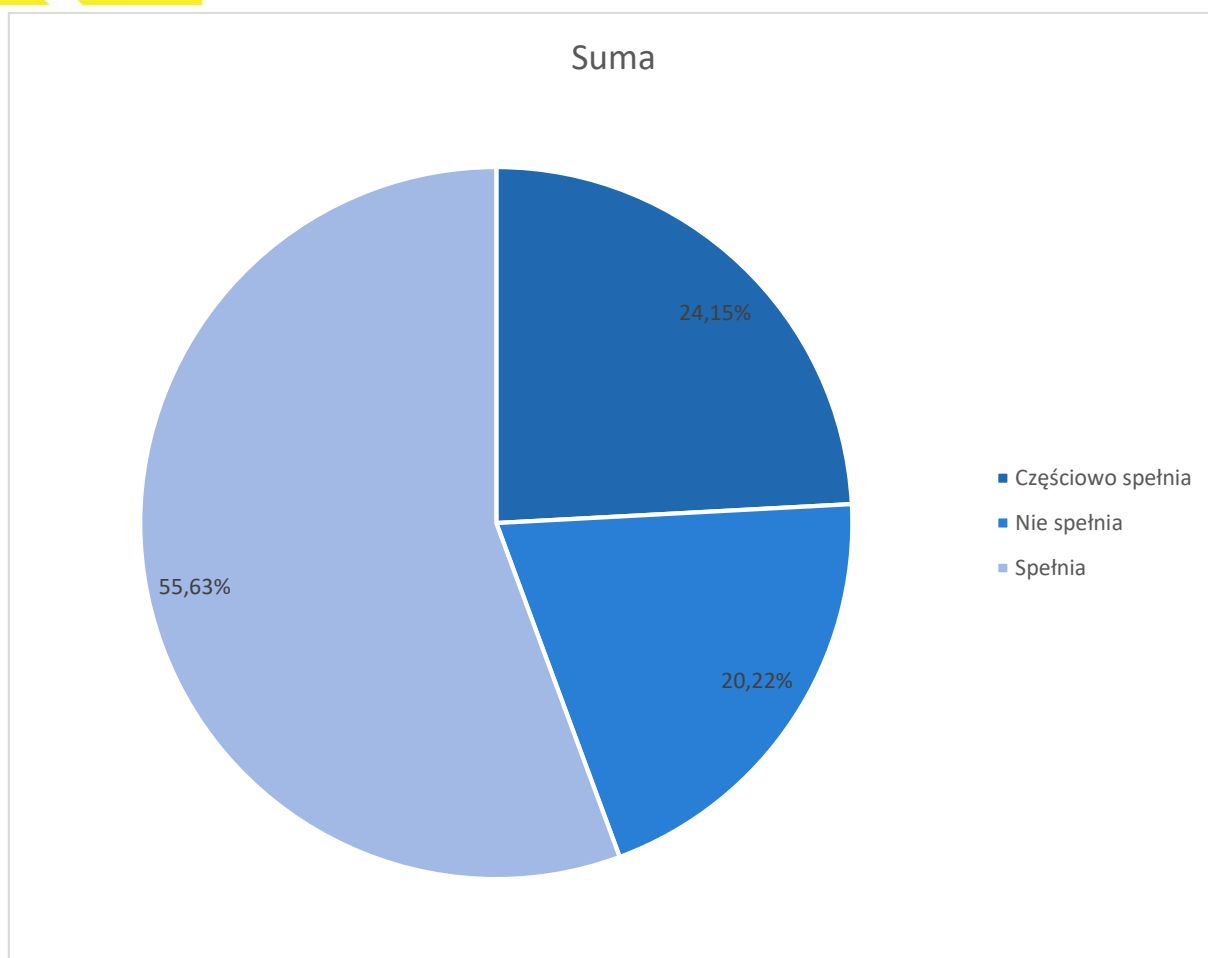
Tabela 8 Podsumowanie ilości rekomendacji w podziale na rodzaj samorządu

7.1.2 Rekomendacje w innych obszarach

W sumie w projekcie zostały przebadane 54 instytucje wraz z jednostkami podległymi, w tym: 5 gmin miejskich, 6 gmin miejsko-wiejskich, 9 gmin wiejskich, 5 jednostek administracji zespolonej, 15 miast na prawach powiatu, 12 powiatów ziemskich, Śląski Urząd Wojewódzki i Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego. Te instytucje sprawdzano pod kątem spełnienia 30 obszarów, z których 6 (wraz z dostępnością obiektów – 7) było obligatoryjnych w każdym przypadku, a kolejne kilkanaście w zależności od rodzaju badanej jednostki.

W sumie zespoły monitoringowe zebrały 7510 odpowiedzi w innych obszarach monitoringowych dodatkowo na 2070 pytań nie udzielono odpowiedzi z powodu braku danych lub z powodu braku kompetencji instytucji monitorowanej do wykonywania czynności w danym temacie (np. brak możliwości tworzenia aktów prawnych przez jednostki administracji zespolonej). W sumie 55,63% kryteriów zawartych w pytaniach można uznać za spełnione, a 24,15% za częściowo spełnione, co jest dość dobrym wynikiem.

Rysunek 3 % spełnienia kryteriów z tabeli minimalny zakres pytań monitoringowych

Najlepiej są spełnione kryteria dla następujących obszarów:

- Nr 28 „bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka”, gdzie w 95,12% przypadków na 41 w pełni spełniono kryteria;
- Nr 19 „współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej”, gdzie w 82,52% przypadków na 246 w pełni spełniono kryteria, a 11,38% kryteriów było częściowo spełnionych;
- Nr 15 „organizacja oświaty”, gdzie 81,16% przypadków na 722 w pełni spełniono kryteria, a 15,51% kryteriów było częściowo spełnionych. To warto dodać, że nie było możliwości przebadania wszystkich kilkuset szkół w instytucjach monitorowanych, a kryteria pytały o obecność, a nie jakość rozwiązania. Stąd, jeżeli dane kryterium było zabezpieczone prawnie w instytucji, było oznaczane jako spełnione. W tym obszarze uczestnicy konsultacji zgłaszali najwięcej uwag do co jakości zapewnianych usług.
- Nr 12 „działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności”, gdzie 80,36% przypadków na 224 w pełni spełniono kryteria, a 14,73% kryteriów było częściowo spełnionych.

Najgorzej są spełnione kryteria obszaru:

- Nr 1 „dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych”, gdzie tylko w 26,89% przypadków na 212 w pełni spełniono kryteria. Warto dodać, że aż 60,85% kryteriów było częściowo spełnionych. Głównym powodem słabego spełnienia kryterium była niedostępność załączników na stronach www (dokumenty były zamieszczane w formie niedostępnych skanów-obrazów z pieczętkami) oraz niespełnienie kryteriów dostępnego/łatwego tekstu w narzędziu jasnopis.pl. Stosunkowo niedużo instytucji ma też podstawę prawną obligującą ją do stosowania kryteriów dostępności przy zamawianiu nowych stron i usług elektronicznych;
- Nr 6 „wypełnianie obowiązków ogólnych” , gdzie tylko w 32,24% przypadków na 480 w pełni spełniono kryteria. Warto dodać, że 25,82% kryteriów było częściowo spełnionych. Powodem niskiej oceny spełnienia kryteriów obszaru są następujące powody: brak regulacji zasad obowiązujących w instytucji lub obowiązujących instytucję w związku z wdrażaniem Konwencji, brak wymagania w zamówieniach od potencjalnego Wykonawcy zapewnienia warunków dostępności lub wykorzystania uniwersalnego projektowania, niestosowanie klauzul społecznych, brak podejmowania działań na rzecz rzecz podejmowania lub popierania badań i wytwarzania oraz zapewnienia dostępności i korzystania z towarów, usług, wyposażenia i urządzeń uniwersalnie zaprojektowanych, brak podejmowania działań w celu podejmowania lub popierania badań i tworzenia oraz popierania dostępności i wykorzystywania nowych technologii, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i wspomagających technologii odpowiednich dla osób niepełnosprawnych, brak podejmowania działań w celu wspierania szkoleń specjalistów i personelu pracującego z osobami niepełnosprawnymi w zakresie praw uznanych w Konwencji, tak aby lepiej były świadczone pomoc i usługi gwarantowane na mocy tych praw;
- Nr 5 „kompetencje pracowników instytucji” , gdzie tylko w 34,79% przypadków na 480 w pełni spełniono kryteria. Warto dodać, że 27,71% kryteriów było częściowo spełnionych. Głównym powodem niskiego spełnienia kryteriów obszaru jest niewystarczające zapewnienie przygotowania pracowników do kontaktów z osobami niepełnosprawnymi oraz brak przeszkolenia osób z zakresu SGOGN i innych alternatywnych metod komunikacji.

W innych obszarach przygotowano w sumie: 1744 rekomendacje. Najwięcej rekomendacji przygotowano dla obszarów:

- nr 6 „wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji” – 205;
- nr 5 „kompetencje pracowników instytucji” – 194;
- nr 10: „dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu” – 151.

Najmniej rekomendacji dotyczyło obszarów najrzadziej wybieranych, a z pierwszych 6 – obszarów obligatoryjnych najmniej rekomendacji przygotowano w obszarze 3 „działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.” – 55 sztuk.

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Ilość pozyskanych odpowiedzi	% spełnienia kryteriów w obszarze	% częściowego spełnienia kryteriów w obszarze	% niespełnionych kryteriów w obszarze	Ilość przygotowanych rekomendacji dla obszaru
1	dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych	212	26,89	60,85	12,26	129
2	działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji	449	55,90	22,05	22,05	76
3	działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.	233	64,81	18,03	17,17	55
4	konsultacje społeczne w instytucji	292	41,78	48,29	9,93	102
5	kompetencje pracowników instytucji	480	34,79	27,71	37,50	194
6	wypełnianie obowiązków ogólnych	701	32,24	25,82	41,94	210
7	dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach	306	65,03	19,93	15,03	31
8	dostępność przestrzeni publicznych	380	46,84	20,53	32,63	81
9	dostępność usług i urządzeń dla osób niepełnosprawnych	218	57,34	5	21,56	44
10	dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu	545	48,99	35,23	15,78	157
11	działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego	343	50,15	24,20	25,66	113
12	działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności	224	80,36	14,73	4,91	29
13	działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości	572	52,10	30,42	17,48	120

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Ilość pozyskanych odpowiedzi	% spełnienia kryteriów w obszarze	% częściowego spełnienia kryteriów w obszarze	% niespełnionych kryteriów w obszarze	Ilość przygotowanych rekomendacji dla obszaru
	prawnej osób niepełnosprawnych					
14	mobilność osoby niepełnosprawnej	248	51,61	7,66	40,73	29
15	organizacja oświaty	722	81,16	15,51	3,32	75
16	podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej	328	59,15	16,46	24,39	45
17	racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów	61	78,69	19,67	1,64	13
18	usługi socjalne i odpowiednie warunki życia	351	66,67	22,79	10,54	55
19	współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej	246	82,52	11,38	6,10	29
20	dostęp do informacji o usługach urzędów pracy	176	76,70	15,91	7,39	28
21	działania w zakresie ochrony życia	114	42,11	28,07	29,82	8
22	instrumenty rynku pracy	160	75,00	16,25	8,75	24
23	dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji	136	40,44	41,18	18,38	59
24	działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych	17	58,82	23,53	17,65	10
25	działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych	11	63,64	0,00	36,36	15
26	działania na rzecz mieszkalnictwa	55	45,45	38,18	16,36	6
27	jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością	16	68,75	31,25	0,00	2

Numer obszaru	Nazwa obszaru	Ilość pozyskanych odpowiedzi	% spełnienia kryteriów w obszarze	% częściowego spełnienia kryteriów w obszarze	% niespełnionych kryteriów w obszarze	Ilość przygotowanych rekomendacji dla obszaru
28	bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka	41	95,12	2,44	2,44	0
29	współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej	9	0,00	44,44	55,56	5

Tabela 9 Poziom spełnienia kryteriów w poszczególnych obszarach i ilość przygotowanych rekomendacji

7.2 Poziom wykorzystania rekomendacji w trakcie projektu

7.2.1 Rekomendacje budowlane

Pomiar wykorzystanie rekomendacji w trakcie projektu zakończył się dnia 28 lutego 2019 r. i wszystkie poniżej zaprezentowane dane dotyczą okresu wdrażania rekomendacji do tej daty. Warto zauważyć, że część śląskich samorządów, szczególnie tych, które przystąpiły do udziału w projekcie w 2018 r. również chętnie podjęło się wdrożenia rekomendacji, jednak ze względu na krótki okres od przekazania raportu końcowego do 28 lutego 2019 r. nie wszystkie mogły podjąć działanie w tym okresie. **Część instytucji jeszcze w marcu 2019 r. wprowadzała w swoich samorządach rekomendacje, które nie zostały wykazane w niniejszym raporcie.** Część rekomendacji budowlanych zostanie wdrożona dopiero w momencie, w którym będzie można prowadzić prace budowlane na zewnątrz. Do nich zalicza się m.in. prawidłowe oznaczenie miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością i kontrastowe oznaczenie wejść do budynków. Część rekomendacji budowlanych wymaga sporych nakładów finansowych i samorzady zaplanowały takie działania w budżecie na 2019 r. (te jednostki, które otrzymały rekomendacje do czasu sporządzenia budżetu na 2019 r.) lub zaplanują je w budżetach na lata kolejne (te jednostki, które otrzymały rekomendacje po czasie sporządzenia budżetu na 2019 r.).

Warto podkreślić, że **śląskie samorzady bardzo chętnie wdrażały rekomendacje, a sporą barierą w ich wdrażaniu był brak środków finansowych na inwestycje budowlane**, długotrwałość procesu wdrażania inwestycji budowlanej oraz, szczególnie w dużych instytucjach, skomplikowana procedura zlecenia i wdrażania rekomendacji w jednostkach podległych. **Szczególnie trudne jest wdrażanie rekomendacji budowlanych w jednostkach administracji zespolonej działającej na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.** W krótkim okresie wdrażania rekomendacji niżej wymienione bariery okazały się niemożliwe do zniwelowania:

1. Jednostki administracji zespolonej mają najczęściej swoje siedziby w budynkach wynajmowanych od firm prywatnych lub od gminy/powiatu. Skomplikowane umowy najmu i podział obowiązków w zakresie modernizacji obiektów pomiędzy najującym i najemcą praktycznie uniemożliwiają wprowadzenie na terenie obiektu jakichkolwiek zmian.
2. Jednostki administracji zespolonej, pomimo tego, że znajdują się w strukturach powiatu, podlegają merytorycznie pod jednostkę działającą na poziomie województwa, a ta z kolei podlega pod inspektorat/ komendę krajową. W tym przypadku podległości służbowe praktycznie uniemożliwiają samorządowi działającemu na szczeblu wojewódzkim

i powiatowym wpływ na zakres prac remontowych w jednostkach i wprowadzanie zmian w tych jednostkach.

Kolejnym problemem uniemożliwiającym prawidłowe wdrażanie rekomendacji związanych z otoczeniem przed budynkiem jest **skomplikowana struktura podziału dróg na gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe – przygotowując rekomendacje szczególnie w gminach zlokalizowanych przy drogach powiatowych i krajowych nie ma praktycznej możliwości wdrożenia rekomendacji** – jednostka może wyłącznie wystosować pismo do zarządcy drogi z prośbą o zmianę, jednak nie ma żadnego wpływu na uwzględnienie lub nie tych rekomendacji.

Wśród rekomendacji budowlanych w tak krótkim okresie wdrażania rekomendacji wykonano 470 rekomendacji budowlanych, z czego najwięcej dotyczyło:

- Dostępności prawidłowego oznaczenia elementów niebezpiecznych w obiektach np. szklanych drzwi, schodów tak, aby osoby z niepełnosprawnością mogły w sposób bezpieczny poruszać się po obiekcie. W sumie w kryterium 2.10 wdrożono 44 rekomendacje, w kryterium 4.5 – 71, w kryterium 2.13 – 25, a w 4.17 – 33 co daje łączną sumę: 173 wdrożonych rekomendacji. Są to rekomendacje, które nie wydają zgody architekta/ projektanta i projektu budowlanego stąd ich wdrożenie było możliwe w najbliższym czasie;
- Prawidłowego wyznaczenia miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością, w sumie wyznaczono 30 miejsc z niepełnosprawnością, co jest naprawdę dobrym wynikiem – te rekomendacje były wdrażane w okresie lato 2018 – październik 2018. Po tej dacie nie było możliwości wdrażania tych rekomendacji ze względu na warunki pogodowe.
- Zapewnienia dostępności tłumacza języka migowego. W sumie w tym obszarze wdrożono 18 rekomendacji.

7.2.2 Rekomendacje w innych obszarach

W sumie w projekcie wdrożono w pełni 92 rekomendacje, a 31 wdrożono częściowo. Najwięcej rekomendacji wdrożono w obszarach:

- nr 5 „kompetencje pracowników instytucji” – 18 w pełni i 6 częściowo. Wdrożone rekomendacje dotyczyły głównie weryfikacji stopnia przeszkolenia pracowników z zakresu obsługi osoby z niepełnosprawnością, PJM, SJM i SKOGN i ich skierowania na szkolenie w w/w zakresie;
- nr 2 „działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji” – 9 w pełni i 1 częściowo. Wdrożone rekomendacje dotyczyły głównie prawidłowego publikowania informacji o spełnieniu lub nie wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w instytucji oraz promocji publikowania informacji o naborze na wonne stanowiska urzędnicze wśród osób z niepełnosprawnością;
- nr 4 „konsultacje społeczne w instytucji” – 88 w pełni i 2 częściowo. Wdrożone rekomendacje dotyczyły głównie prawidłowego dostosowania form konsultacji i informacji o nich tak, aby były dostępne dla osób z niepełnosprawnością;

- nr 1 „dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych” – 8 w pełni i 2 częściowo. Wdrożone rekomendacje dotyczyły głównie poprawy dostępności stron internetowych monitorowanych jednostek;
- nr 11 „działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego” – 8 i 1 częściowo. Wdrożone rekomendacje dotyczyły głównie prawidłowego informowania nt. możliwości korzystania z dostępnej komunikacji publicznej i możliwości korzystania z ulgowych przejazdów przez osoby z niepełnosprawnością.

Warto podkreślić, że wdrożenie rekomendacji w innych obszarach jest zajęciem czasochłonnym – procedura przygotowania nowego aktu prawnego w urzędzie lub zarządzenia wymaga opracowania, skonsultowania, w tym z działem prawnym, akceptacji, w tym czasami rady gminy, powiatu lub innego ciała i podpisania. Tak procedura w zależności od urzędu może trwać nawet do 6 miesięcy. Stąd stosunkowo mała ilość w pełni wdrożonych rekomendacji. Biorąc pod uwagę obietnice samorządów więcej rekomendacji zostanie wdrożona w późniejszym terminie.

8. Analiza porównawcza stanu przestrzegania Konwencji

Członkowie Głównego Zespołu Badawczego, w skład którego weszły osoby z różnymi typami niepełnosprawności wydzielili najbardziej istotne kryteria w badaniu, które według nich mają największy wpływ na życie osób z niepełnosprawnością. Dodatkowo są to kryteria, które są mierzalne i można dla nich przeprowadzić analizę porównawczą w następującym zakresie:

1. Ile jednostek spełnia dane kryterium.
2. W ilu jednostkach nie ma konieczności spełnienia danego kryterium – np. jednostka jest parterowa i nie ma konieczności montażu windy.
3. Ile jednostek nie spełnia danego kryterium, w tym w ilu kryterium zostanie spełnione do końca lutego 2019 r. (tj. w okresie monitoringu stopnia wdrożenia rekomendacji).

Biorąc pod uwagę kryteria dostępności obiektów szczególnie wyróżniono:

1. Kryterium 2.1 - przynajmniej jedno z wejść zapewnia dostęp do budynku osobie niepełnosprawnej (np. brak różnicy poziomów/podjazd/ winda/platforma/ podnośnik).
2. Kryterium 3.7 - Recepcja/punkt informacyjny jest wyposażony w stanowiskową pętlę indukcyjną.
3. Kryterium 4.21 - Na sprawdzanej kondygnacji znajduje się toaleta przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.
4. Kryterium 5.1 - Budynek jest wyposażony w windę.
5. Kryterium 6.1 - Informacje umieszczone na stronie internetowej instytucji zgodne są ze standardem dostępności WCAG 2.0.
6. Kryterium 6.10 - W budynku zastosowano bezpośredni lub zdalny dostęp do tłumacza języka migowego.

Biorąc pod uwagę inne obszary szczególnie wyróżniono:

1. Kryterium 2.2 – Czy instytucja i jej jednostki organizacyjne zatrudniają osoby niepełnosprawne?

2. Kryterium 2.4 – Czy łączny wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji monitorowanej oraz w jej jednostkach organizacyjnych jest równy bądź wyższy niż 6%?
3. Kryterium 8.1 – Czy instytucja posiada w dokumentach strategicznych zapisy dotyczące działań na rzecz dostępności przestrzeni publicznych?
4. Kryterium 8.5 – Czy instytucja podejmuje działania na rzecz dostosowywania infrastruktury przystanków komunikacji miejskiej wraz z dojazdami do nich dla potrzeb osób niepełnosprawnych?
5. Kryterium 9.2 – Czy instytucja zapewnia dostępność usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych? W jakich formach i w jakiej skali?
6. Kryterium 9.5 – Czy instytucja posiada mechanizmy pozwalające odbiorcom usług na ich ocenę?
7. Kryterium 10.11 – Czy place zabaw uwzględniają potrzeby niepełnosprawnych dzieci?
8. Kryterium 11.7 – Czy instytucja monitoruje potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie dostępności dostosowanego taboru oraz kwalifikacji personelu komunikacji publicznej?
9. Kryterium 20.3 – Czy możliwy jest dojazd do instytucji dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych komunikacją publiczną lub też transportem specjalistycznym?

8.1 Kryteria budowlane

8.1.1 Wejście do budynku

Spełnienie kryterium 2.1: „przynajmniej jedno z wejść zapewnia dostęp do budynku osobie niepełnosprawnej (np. brak różnicy poziomów/podjazd/ winda/platforma/ podnośnik)” jest szczególnie istotne dla osób mających trudności w poruszaniu się tj. dla osób poruszających się na wózkach, w tym wózkach elektrycznych, osób wspomagających się w poruszaniu kulami, balkonikami, itp. oraz dla matek z dziećmi w wózkach.

W województwie śląskim z 329 przebadanych obiektów 212 obiektów ma wejście, które jest dostępne dla osób z niepełnosprawnością.

W 96 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 13 wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 8 przypadkach brak jest konieczności dostosowania wejścia – są to najczęściej obiekty sportowe, bez bazy budowlanej.

Zebrane dane pokazują, że 64,44% obiektów jest dostępnych dla osób z niepełnosprawnością, 29,18% musi być dostosowanych, ale obecnie samorządy nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 3,95% obiektów wymaga drobnych dostosowań, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu. Z nich wykonano 15, co stanowi 13,76% wszystkich rekomendacji. W 2,43% obiektów nie ma konieczności dostosowania wejścia.

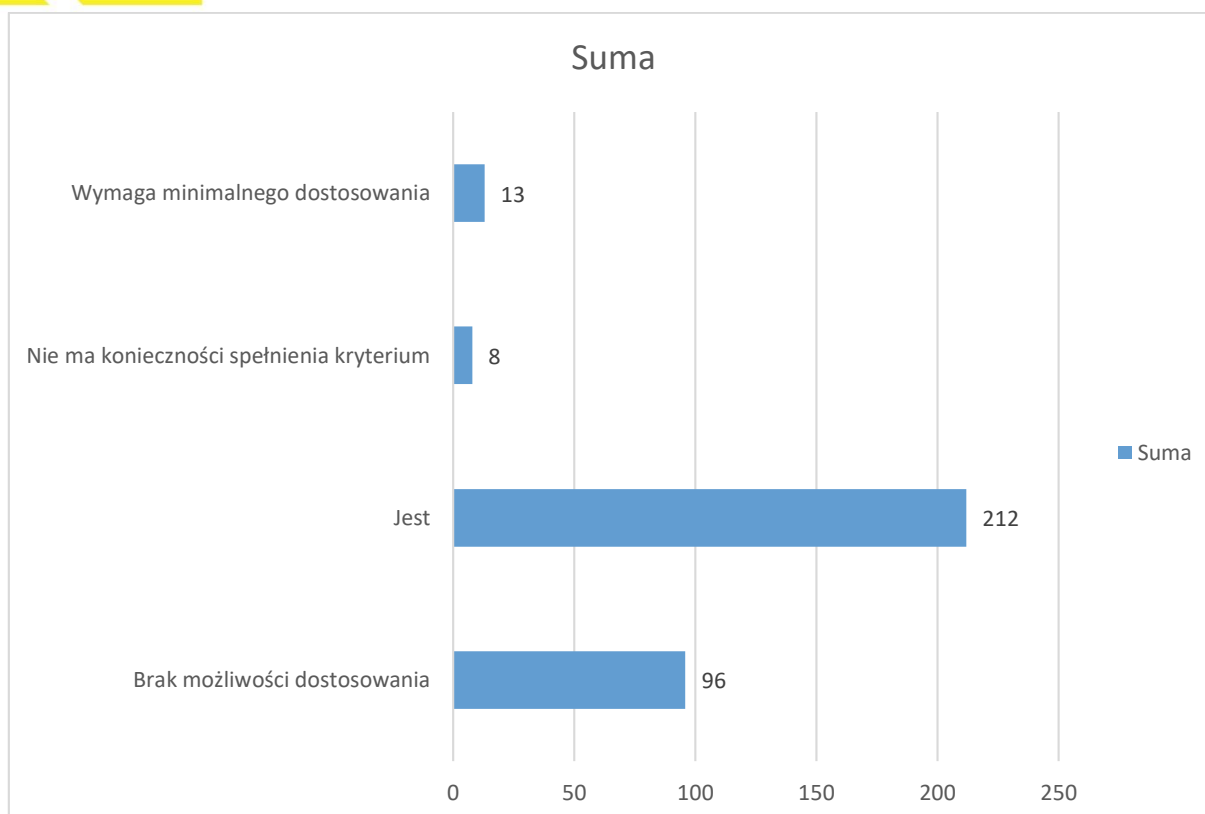

Tabela 10 Spełnienie kryterium 2.1

8.1.2 Wyposażenie budynku w pętlę induktofoniczną

Spełnienie kryterium 3.7: „recepcja/punkt informacyjny jest wyposażony w stanowiskową pętlę indukcyjną.” jest szczególnie istotne dla osób z dysfunkcją słuchu, korzystających z aparatów słuchowych.

W województwie śląskim z 329 przebadanych obiektów 8 posiada recepcję, która jest wyposażona w pętlę induktofoniczną, co stanowi 2,43% obiektów poddanych audytowi.

W 211 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 3 przypadkach wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 107 przypadkach brak jest konieczności zakupu pętli induktofonicznej – obiekty nie posiadają recepcji, ani wyodrębnionych pomieszczeń do obsługi klienta z niepełnosprawnością. Są to najczęściej obiekty kulturalne, sportowe i edukacyjne.

Zebraane dane pokazują, że 2,43% obiektów jest dostępnych dla osób z niepełnosprawnością słuchu, 64,44% obiektów musi być dostosowanych, ale obecnie samorzady nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 0,91% obiektów wymaga drobnych dostosowań, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu (np. prawidłowego oznaczenia punktu lub przeszkolenie personelu z obsługi pętli). Z nich wykonano 3, co stanowi 1,4% wszystkich rekomendacji. W 32,52% obiektów nie ma konieczności dostosowania recepcji do potrzeb osób z dysfunkcją słuchu.

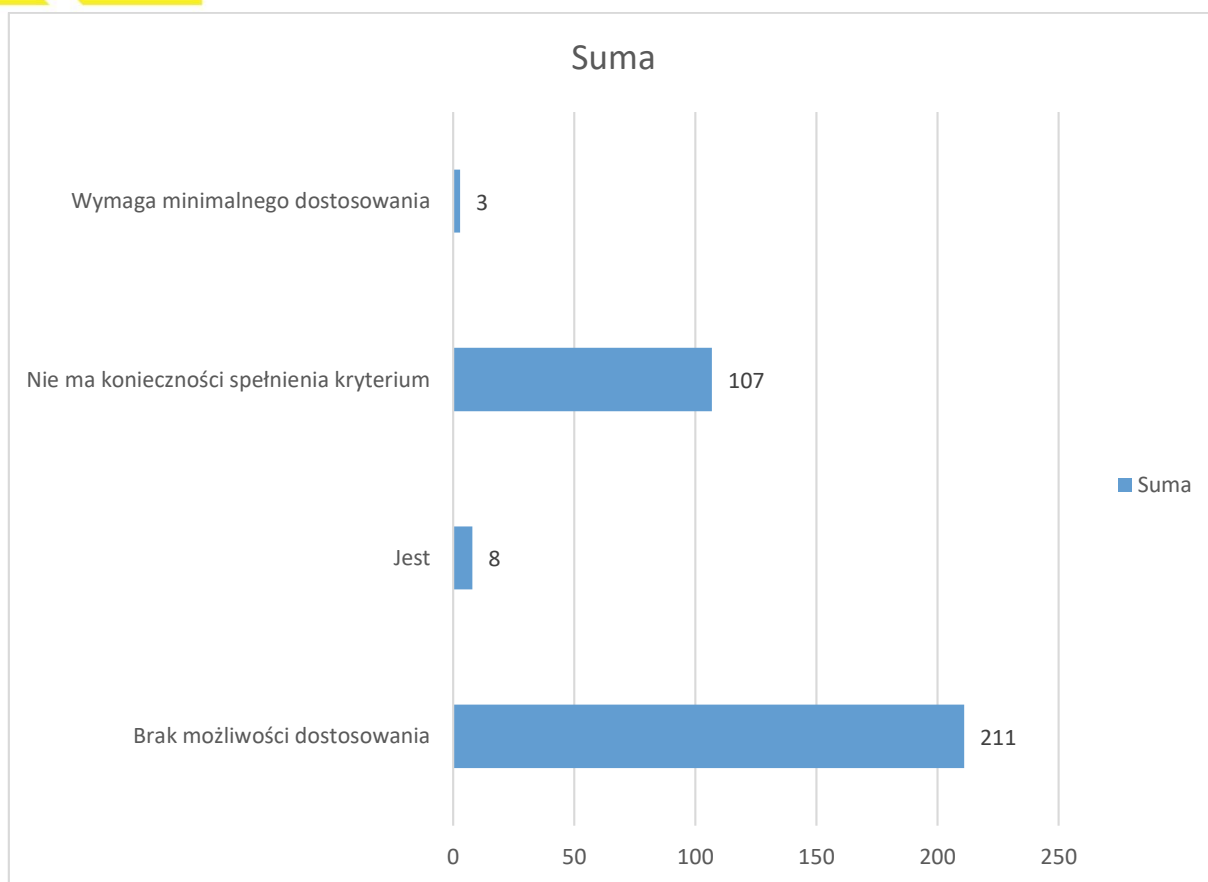

Tabela 11 Spełnienie kryterium 3.7

8.1.3 Dostępność toalet dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością

Spełnienie kryterium 4.21: „na sprawdzanej kondygnacji znajduje się toaleta przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych” jest szczególnie istotne dla osób mających trudności w poruszaniu się tj. dla osób poruszających się na wózkach, w tym wózkach elektrycznych, osób wspomagających się w poruszaniu kulami, balkonikami, itp., dla osób po amputacjach oraz dla matek z dziećmi w wózkach.

W województwie śląskim z 329 przebadanych obiektów 133 obiekty mają toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

W 177 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 7 przypadkach wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 12 przypadkach brak jest konieczności budowy dostosowanej toalety lub nie ma takiej możliwości – są to najczęściej obiekty sportowe, bez bazy budowlanej, w których można postawić toi-toi dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Zebrane dane pokazują, że w 40,43% obiektów jest wyposażonych w toaletę dostępną dla osób z niepełnosprawnością, 53,80% toalet musi być dostosowanych lub wybudowanych, ale obecnie samorządy nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 2,13% toalet wymaga drobnych dostosowań, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu. Z nich wykonano 3,

co stanowi 1,63% wszystkich rekomendacji. W 3,65% obiektów nie ma konieczności lub możliwości wybudowania toalet dostępnych dla osób z niepełnosprawnością.

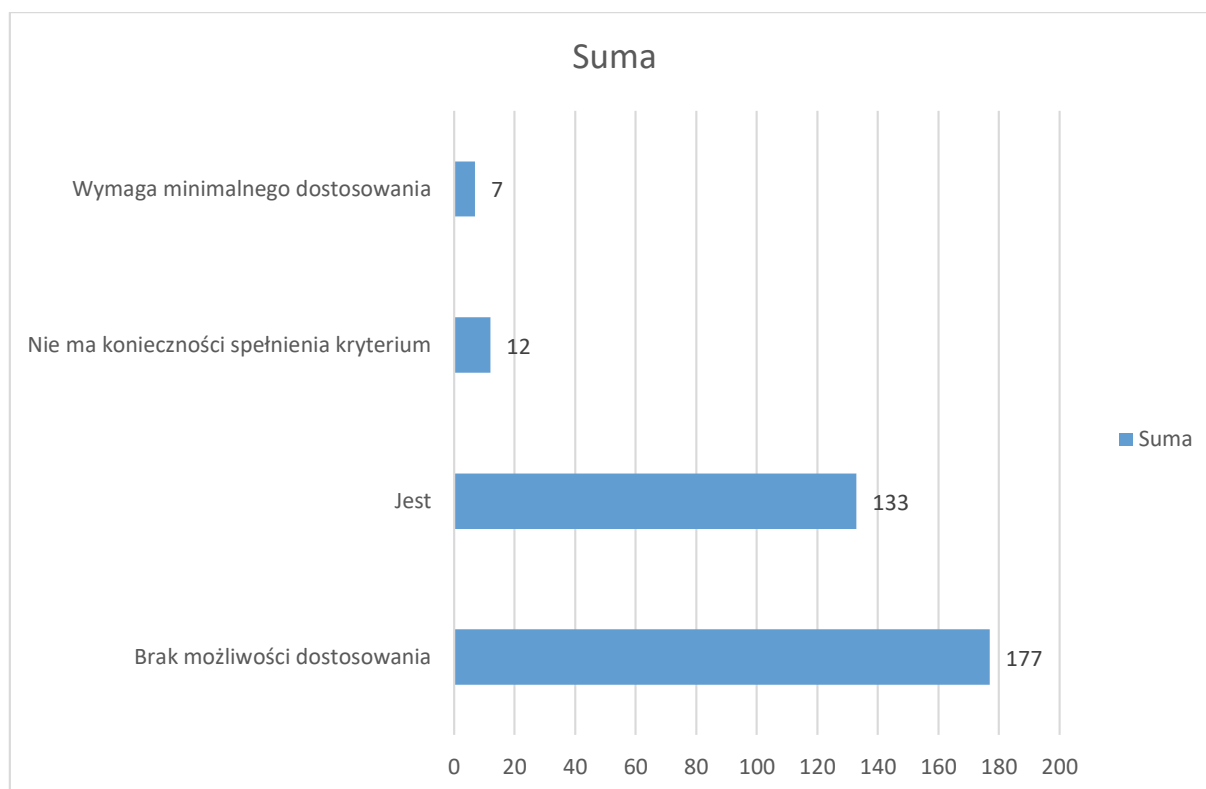

Tabela 12 Spełnienie kryterium 4.21

8.1.4 Budynek jest wyposażony w windę

Spełnienie kryterium 5.1: „budynek jest wyposażony w windę” jest szczególnie istotne dla osób mających trudności w poruszaniu się tj. dla osób poruszających się na wózkach, w tym wózkach elektrycznych, osób wspomagających się w poruszaniu kulami, balkonikami, itp. oraz dla matek z dziećmi w wózkach. Jest to kryterium równie istotne wszystkich innych osób z niepełnosprawnością, w tym osób z problemami krążenia, osób starszych, osób długotrwale chorujących, itp.

W województwie śląskim z 329 przebadanych obiektów 93 obiektów jest wyposażonych w windę.

W 150 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 7 przypadkach wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 79 przypadkach brak jest konieczności montażu windy – są to najczęściej budynki parterowe, przedszkola lub małe szkoły.

Zebrane dane pokazują, że w 28,27% każde piętro jest dostępne dla osób z niepełnosprawnością, 45,59% obiektów musi być dostosowanych – wyposażonych w windy, ale obecnie samorządy nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 2,13% obiektów wymaga drobnych dostosowań, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu. Z nich wykonano 3, co stanowi 1,91%. W 24,01% obiektów nie ma konieczności montażu windy w obiekcie.

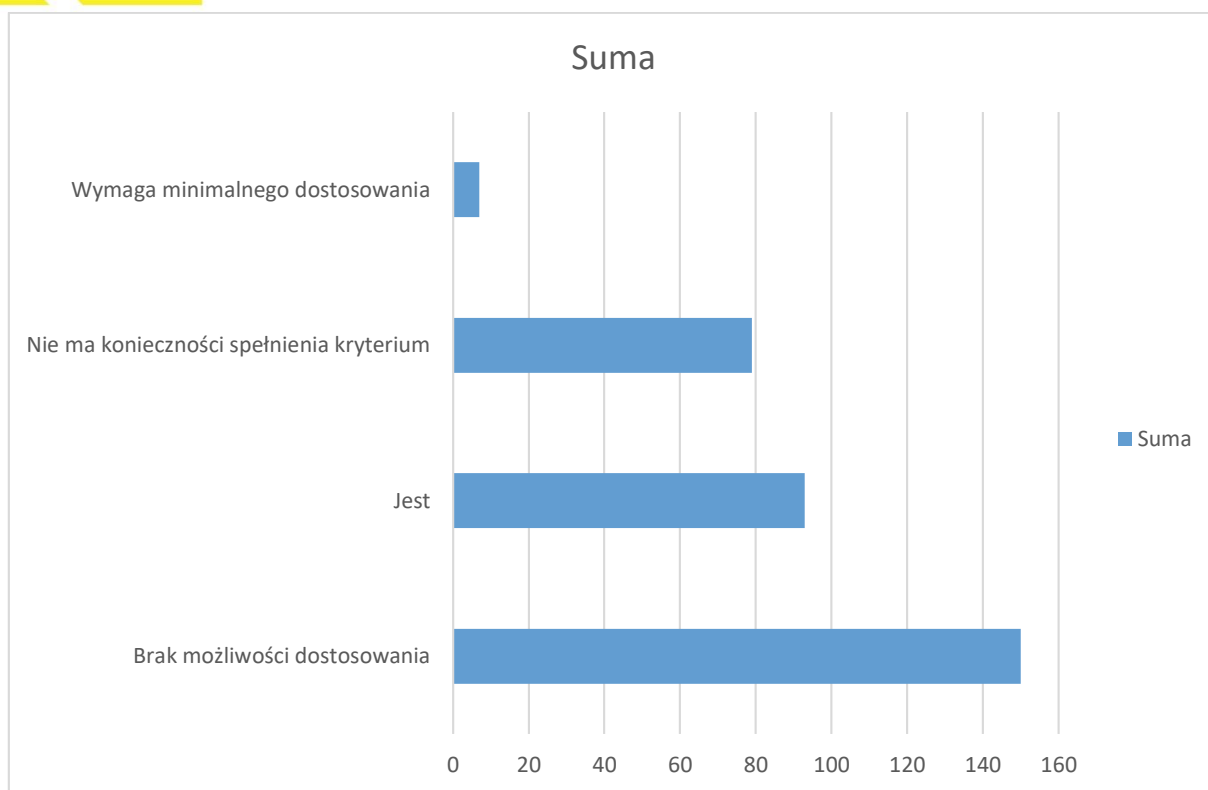

Tabela 13 Spełnienie kryterium 5.1

8.1.5 Dostępność stron www spełniających kryteria WCAG 2.0

Kryterium 6.1 - Informacje umieszczone na stronie internetowej instytucji zgodne są ze standardem dostępności WCAG 2.0.

Spełnienie kryterium 6.1: „Informacje umieszczone na stronie internetowej instytucji zgodne są ze standardem dostępności WCAG 2.0” jest szczególnie istotne dla osób niewidomych i niedowidzących, korzystających z programów do czytania tekstów. Jednak jest to kryterium równie istotne dla każdego innego mieszkańca danej jednostki samorządu terytorialnego. Dostępna strona oznacza m.in.:

- łatwość w wyszukiwaniu danych, w tym w ich wyszukiwaniu przez przeglądarkę internetową,
- możliwość odczytania uchwał i zarządzeń i ich wyszukiwania w sieci,
- łatwość zapisu pobieranych plików wraz z wszystkimi informacjami – nazwa, oznaczenie zawartości, itp.

W projekcie poddano szczegółowej analizie dostępności strony www jednostek, które były poddane audytom budowlanym. Analiza polegała na sprawdzeniu informatycznym przez dwa narzędzia: utilitia.pl oraz achecker.ca na poziomie dostępności WCAG 2.0. Dodatkowo strony główne badanych instytucji oraz strony ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, jako strony www głównych jednostek mających wpływ na życie osób z niepełnosprawnością, były poddane sprawdzeniu przez osobę niewidomą korzystającą z czytnika. Osoba niewidoma sprawdzała ogólną łatwość w poruszaniu się po stronie oraz łatwość w dotarciu do informacji szczególnie istotnych dla osób z niepełnosprawnością – np. możliwości pobrania druków i formularzy, dostępności obiektów, itp.

W województwie śląskim z 132 przebadane instytucje mają stronę www spełniającą kryteria dostępności (min. 7pkt/10 pkt. W narzędziu utilitia.pl).

W 151 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 23 przypadkach wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 23 przypadkach brak jest możliwości dostosowania strony gdyż instytucja jej nie posiada.

Zebrane dane pokazują, że w 40,12% badanych jednostek ma dostępną stronę internetową na poziomie co najmniej WCAG 2.0, 45,90% stron www wymaga dostosowania, ale obecnie samorządy nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 6,99% instytucji musi wprowadzić drobne dostosowania na www, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu. Z nich wykonano 8, co stanowi 4,57% z wszystkich przygotowanych rekomendacji. 6,99% instytucji nie posiada www.

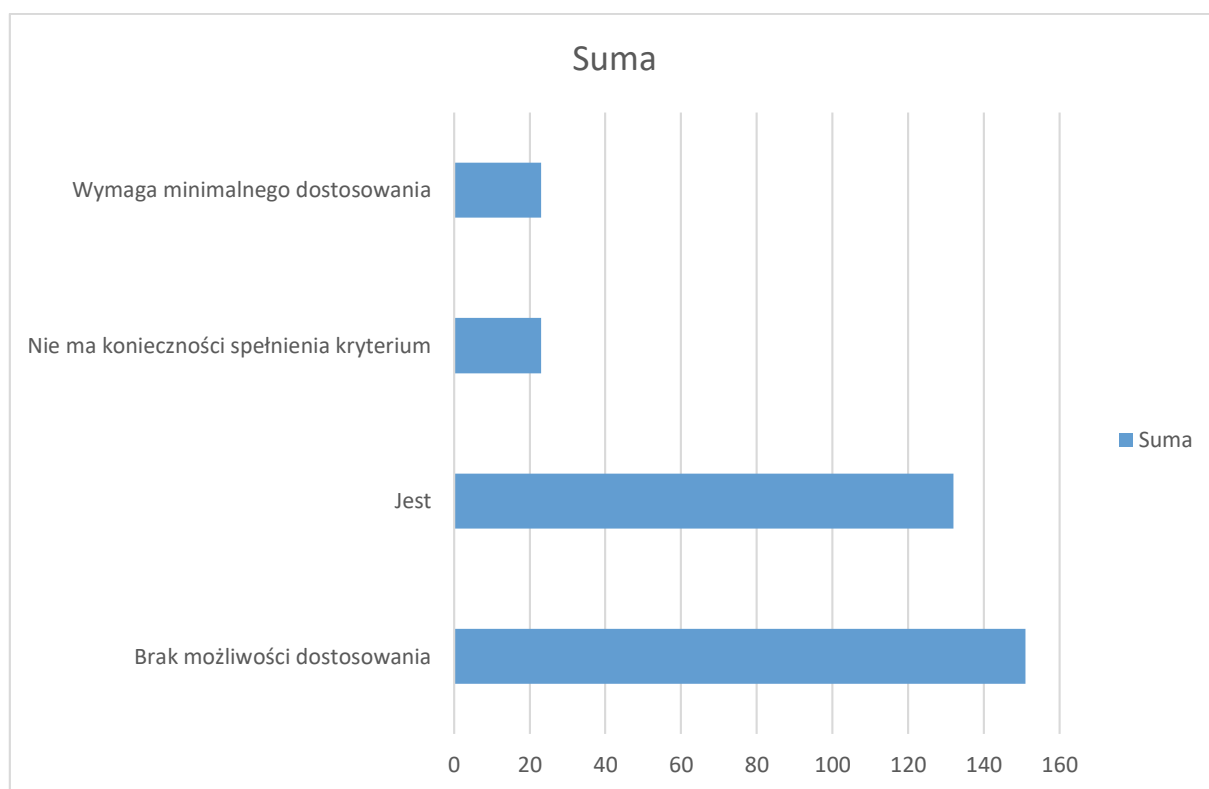

Tabela 14 Spełnienie kryterium 6.1

Niestety ciągle **większość dokumentów na www i BIPach to skany uchwał, zarządzeń, regulaminów i programów niemożliwe do odczytania przez programy**. Brak dostępnych formatów plików powoduje, że problem z odbiorem treści mają również osoby niedowidzące, które nie mogą wydrukować dokumentu z powiększoną czcionką

8.1.6 Dostęp do tłumacza języka migowego

Spełnienie kryterium 6.10: „w budynku zastosowano bezpośredni lub zdalny dostęp do tłumacza języka migowego” jest szczególnie istotne dla osób z dysfunkcją słuchu i mowy.

W województwie śląskim z 329 przebadanych obiektów 68 ma zdalny lub na miejscu dostęp do tłumacza języka migowego.

W 166 przypadkach zostały wystosowane rekomendacje do danego kryterium, jednak nie ma możliwości ich wdrożenia w okresie realizacji projektu. W 21 przypadkach wdrożenie rekomendacji jest możliwe do końca realizacji działań projektowych.

W 74 przypadkach brak jest konieczności zapewnienia dostępu do tłumacza języka migowego – obiekty nie posiadają recepcji, ani wyodrębnionych pomieszczeń do obsługi klienta z niepełnosprawnością. Są to najczęściej obiekty kulturalne, sportowe i edukacyjne.

Zebrane dane pokazują, że 20,67% obiektów jest dostępnych dla osób z niepełnosprawnością słuchu i mowy, 50,46% obiektów musi być dostosowanych, ale obecnie samorządy nie posiadają zasobów niezbędnych do wdrożenia rekomendacji, 6,38% obiektów wymaga drobnych dostosowań, których wykonanie powinno być możliwe w trakcie projektu (np. prawidłowego oznaczenia punktu lub przeszkolenie personelu). Z nich wykonano 18, co stanowi 9,63% wszystkich przygotowanych rekomendacji. W 22,49% obiektów nie ma konieczności zapewnienia dostępu do tłumacza języka migowego.

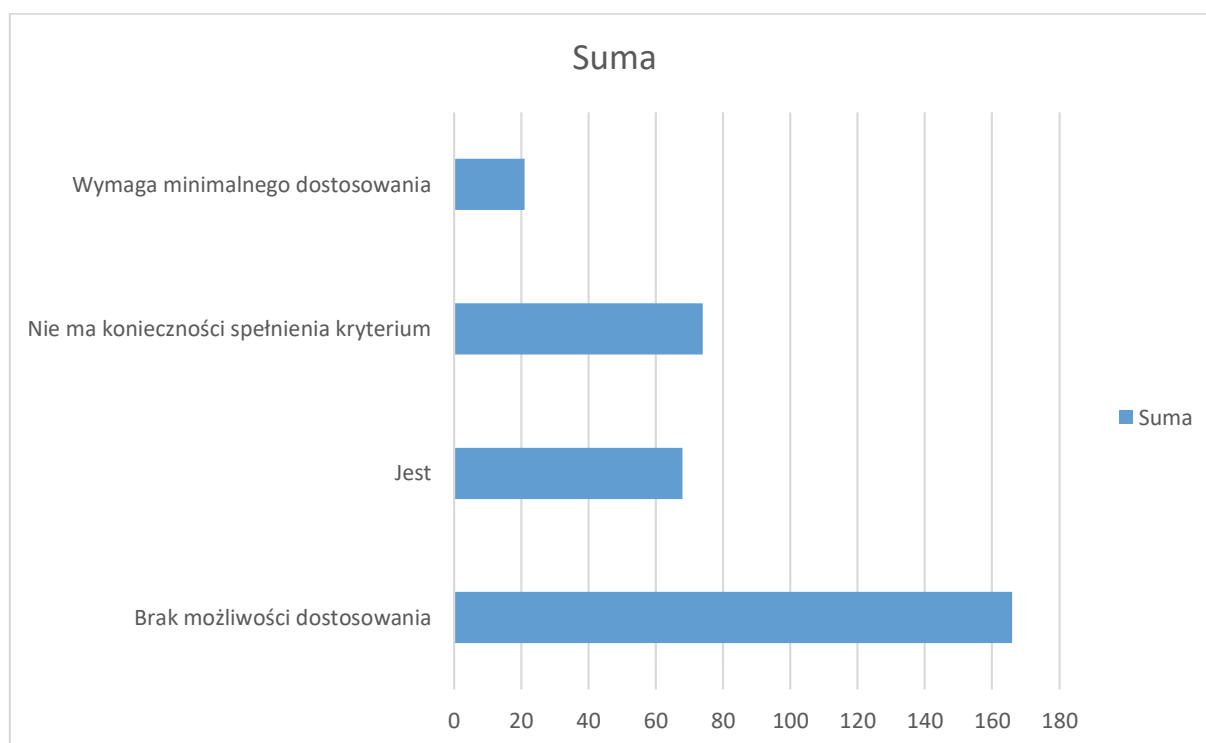

Tabela 15 Spełnienie kryterium 6.10

8.1.7 Podsumowanie spełnienia głównych kryteriów dostępności

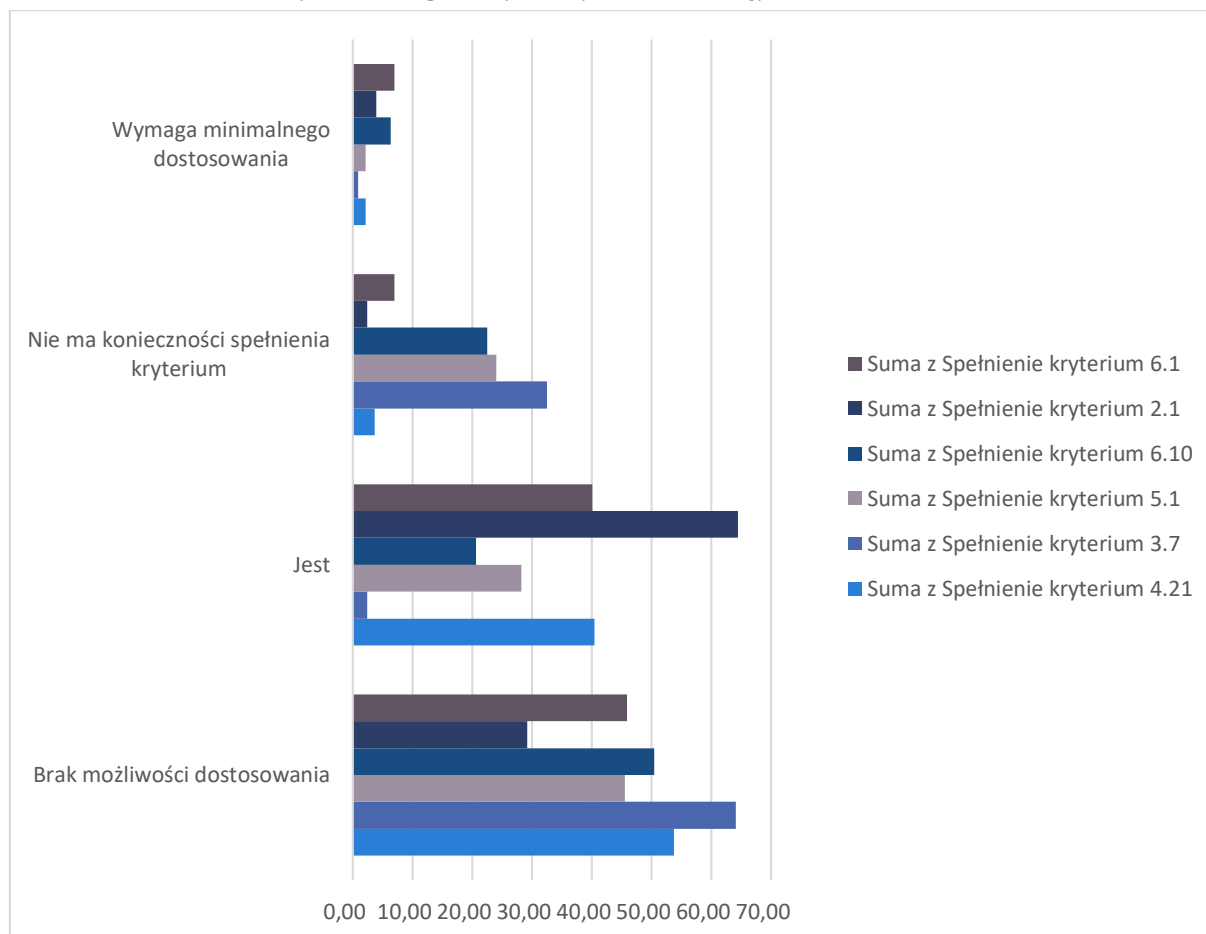

Tabela 16 Podsumowanie spełnienia głównych kryteriów dostępności

Jak wynika z powyższego wykresu **najlepiej w 329 obiektach jest spełnione kryterium 2.1 – wejście do obiektu jest dostępne w 64,44% przypadków**. Kolejne spełnione kryteria to:

- 40,43% obiektów ma toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- 40,12% badanych stron www spełnia kryteria na poziomie min. WCAG 2.0.

Najgorzej w zestawieniu wypada kryterium wyposażenia obiektów w pętlę indukcyjną – tylko 2,43% obiektów spełnia to kryterium. Kryterium jest spełnione w 8 przypadkach, w tym 5 pętli jest zamontowanych w budynkach należących do miast na prawach powiatu, a 3 w powiatach ziemskich. Kryterium wymaga drobnego dostosowania, aby zostało spełnione w 3 przypadkach (miasto na prawach powiatu, powiat ziemski, jednostka administracji zespolonej).

Alarmujące są dane dotyczące dostępności do tłumacza języka migowego – tylko 20,67% badanych obiektów posiada dostęp do takiego tłumacza. Tłumacz jest dostępny w:

- 30 obiektach w miastach na prawach powiatu – tj. w 25,42% procent przebadanych obiektów;
- 18 obiektach w powiatach ziemskich – tj. w 26,47% procent przebadanych obiektów;
- 7 obiektach w gminach miejskich – tj. w 24,13% procent przebadanych obiektów;
- 5 obiektach w gminach miejsko-wiejskich – tj. w 13,89% procent przebadanych obiektów;

- 4 obiektach w jednostkach administracji zespolonej – tj. w 21,05% procent przebadanych obiektów;
- 4 obiektach w gminach wiejskich – tj. w 6,77% procent przebadanych obiektów;

Usługa tłumacza migowego wymaga drobnego dostosowania w 8 obiektach w powiatach ziemskich, 2 obiektach w miastach na prawach powiatu, 3 obiektach w gminach wiejskich, 2 obiektach w jednostkach administracji zespolonej i 6 obiektach w gminach miejskich.

Równie alarmujące są dane dotyczące wyposażenia budynków w windy – tylko 28,27% badanych obiektów jest wyposażonych w windy, w tym:

- 36 w obiektach w miastach na prawach powiatu – tj. w 30,51% procent przebadanych obiektów;
- 30 w obiektach należących do powiatów – tj. w 44,12% procent przebadanych obiektów;
- 9 w obiektach w jednostkach administracji zespolonej – tj. w 47,37% procent przebadanych obiektów;
- 8 w obiektach w gminach wiejskich – tj. w 13,56% procent przebadanych obiektów;
- 5 w obiektach w gminach miejskich – tj. w 13,89% procent przebadanych obiektów;
- 5 w obiektach w gminach miejsko-wiejskich – tj. w 26,47% procent przebadanych obiektów.

Spełnienie kryterium wymaga drobnego dostosowania w 4 obiektach w miastach na prawach powiatu, 2 obiektach należących do powiatów oraz w 1 obiekcie należącym do gminy wiejskiej.

Zebrane dane jawnie pokazują, że **główną barierą w dostępności obiektów użyteczności publicznej jest brak środków na takie działania** – obiekty są najlepiej dostosowane w powiatach i w miastach na prawach powiatu, czyli w typach samorządów, które są stosunkowo bogate i dysponują środkami PFRON.

Kolejną barierą we udostępnianiu obiektów jest **brak wiedzy o nowych rozwiązaniach technologicznych**, jakim jest np. pętla indukcyjna.

Zebrane dane pokazują również, że **na poziomie gminy jest utrudniony dostęp do szkoleń i osób władających językiem migowym**. Dane liczbowe potwierdzają dane jakościowe zebrane w dalszym toku badania – prowadzonego w innych obszarach monitoringu, gdzie przedstawiciele gmin często skarżyli się na wysoki koszt szkoleń specjalistycznych i ich niską dostępność, w tym, na konieczność dojazdu na te szkolenia.

8.2 Kryteria w innych obszarach

8.2.1 Kryteria z obszaru 2: Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji

Te dwa kryteria zostały wybrane ze względu na duży wpływ na życie osób z niepełnosprawnością. Z jednej strony jednostka monitorowana dając pracę osobom z niepełnosprawnością przyczynia się do ich aktywizacji społecznej i zawodowej, z drugiej – wzrasta jakość obsługi osób z niepełnosprawnością w instytucji, gdyż zatrudniane osoby z niepełnosprawnością są wrażliwe na potrzeby klientów

z niepełnosprawnością. Nie bez znaczenia jest również fakt, że pracownicy z niepełnosprawnością przyczyniają się do przełamywania stereotypów w miejscu pracy.

Na 54 instytucje objęte badaniem 36 zatrudnia osoby z niepełnosprawnością, a 13 w wybranych jednostkach. Niestety tylko w 16 instytucjach wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji monitorowanej oraz w jej jednostkach organizacyjnych jest równy bądź wyższy niż 6%.

Przyczynami takiego stanu rzeczy są:

1. Brak kandydatów z niepełnosprawnością o odpowiednich kompetencjach na dane stanowisko.
2. W mniejszych gminach, jednostkach administracji zespolonej – stosunkowo rzadko są prowadzone nabory na wolne stanowiska urzędnicze.
3. Brak jakichkolwiek udogodnień dla zatrudnionych osób z niepełnosprawnością, oprócz tych wynikających z kodeksu pracy tj. dodatkowy urlop, skrócony czas pracy, dostępne stanowisko pracy, itp. Wydaje się, że dużym ułatwieniem dla osób z niepełnosprawnością byłaby możliwość częściowej pracy zdalnej.

8.2.2 Kryteria z obszaru 8: dostępność przestrzeni publicznych

Kryteria zostały wybrane ze względu na to, że temat dostępności przestrzeni publicznej, w tym dostosowania przystanków był bardzo często poruszany podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami. Komunikacja publiczna, stan chodników i przystanków wywoływał ogromne emocje i powodował gorące dyskusje podczas spotkań z mieszkańcami.

Na 54 instytucje objęte badaniem 32 na 48 badanych w tym obszarze posiada w dokumentach strategicznych zapisy dotyczące działań na rzecz dostępności przestrzeni publicznych.

Niestety tylko 13 na 48 badanych w tym obszarze instytucji podejmuje działania na rzecz dostosowywania infrastruktury przystanków komunikacji miejskiej wraz z dojazdami do nich dla potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Przyczynami takiego stanu rzeczy jest specyfika województwa śląskiego, którego dużą część pokrywa obszar Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która odpowiada za organizację komunikacji w Metropolii. Najtrudniejsza sytuacja komunikacyjna jest na terenach powiatów ziemskich i na terenie gmin, w których za komunikację publiczną odpowiadają PKS-y i prywatni przewoźnicy, którzy notorycznie nie spełniają kryteriów dostępności dla osób z niepełnosprawnością. Dodatkowo komunikacja na tych obszarach przebiega często wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, na które nie ma wpływu monitorowana instytucja i np. nie może tam dostosowywać przystanków komunikacji.

8.2.3 Kryteria z obszaru 9: dostępność usług i urządzeń dla osób niepełnosprawnych

W ramach obszaru monitorowano 2 policzalne kryteria: kryterium 9.2 „Czy instytucja zapewnia dostępność usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych? W jakich formach i w jakiej skali?” oraz kryterium 9.5 „Czy instytucja posiada mechanizmy pozwalające odbiorcom usług na ich ocenę?”.

Obszar 9 jest jednym z istotniejszych tematów podejmowanych przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe/miejskie centra pomocy rodzinie. Jest to też jeden z najważniejszych obszarów w życiu codziennym osób z niepełnosprawnością.

O ile tylko 16 instytucji w pełni, a 8 częściowo na 44, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie zapewnia dostępność usług asystenckich, to aż 25 instytucji w pełni, a 11 częściowo na 41 pozwala odbiorcom usług na ich ocenę.

8.2.4 Kryteria z obszaru 10: dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu

Kryterium nr 10.11, które dotyczy tego, czy place zabaw są dostępne dla osób z niepełnosprawnością jest spełnione w pełni w 13 na 37 instytucji, w których można było zebrać dane w tym obszarze.

W 7 instytucjach monitorowanych to kryterium jest w części spełnione.

Przyczyną niespełnienia kryterium w większej ilości instytucji jest brak placów zabaw w mniejszych gminach lub brak wiedzy, jak powinien być zbudowany plac zabaw dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

8.2.5 Kryteria z obszaru 11: działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego

Kryterium 11.7 dotyczy tego czy instytucja monitoruje potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie dostępności dostosowanego taboru oraz kwalifikacji personelu komunikacji publicznej. Niestety **tylko w 9 instytucjach to kryterium jest w pełni spełnione, a w 15 częściowo na 35 instytucji, w których można było zebrać dane w tym obszarze.**

Przyczynami takiego stanu rzeczy jest specyfika województwa śląskiego, którego dużą część pokrywa obszar Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która odpowiada za organizację komunikacji w Metropolii. Najtrudniejsza sytuacja komunikacyjna jest na terenach powiatów ziemskich i na terenie gmin, w których za komunikację publiczną odpowiadają PKSy i prywatni przewoźnicy, którzy notorycznie nie spełniają kryteriów dostępności dla osób z niepełnosprawnością.

8.2.6 Kryteria z obszaru 20: dostęp do informacji o usługach urzędów pracy

Kryterium 20.3 dotyczy możliwości dojazdu do urzędu pracy dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością komunikacją publiczną. **W 22 przypadkach na 32 jest to możliwe, a w 4 przypadkach częściowo możliwe, co jest wynikiem dość dobrym.**

Przyczynami takiego stanu rzeczy jest specyfika województwa śląskiego, którego dużą część pokrywa obszar Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która odpowiada za organizację komunikacji w Metropolii. Najtrudniejsza sytuacja komunikacyjna jest na terenach powiatów ziemskich i na terenie gmin, w których za komunikację publiczną odpowiadają PKSy i prywatni przewoźnicy, którzy notorycznie nie spełniają kryteriów dostępności dla osób z niepełnosprawnością.

Spis wykresów i ilustracji:

Rysunek 1 % spełnienia kryteriów z tabeli minimalny zakres pytań monitoringowych	11
Rysunek 2: Podział obszarów na obligatoryjne i nieobligatoryjne w zależności od typu instytucji.	19
Rysunek 1 % spełnienia kryteriów z tabeli minimalny zakres pytań monitoringowych	41
Tabela 1 Główny problem badawczy w podziale na typy samorządów	25
Tabela 2 Ocena problemu „Samorząd ma za mało środków na wdrożenie Konwencji” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.....	28
Tabela 3 Ocena problemu „Nieznajomość Konwencji” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.	29
Tabela 4 Ocena problemu „Informacje publiczne są w formatach niedostępnych” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.....	31
Tabela 5 Ocena problemu „Niemożność uwzględnienia wszystkich uwag uczestników konsultacji w raporcie” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży.....	32
Tabela 6 Ocena problemu „Postrzeganie dostępności dla OzN wyłącznie przez pryzmat dostępności architektonicznej” w podziale na typy samorządu, gdzie 1 – oznacza mały problem, a 5 – bardzo duży	33
Tabela 7 Sumaryczne zestawienie rekomendacji budowlanych.....	39
Tabela 8 Podsumowanie ilości rekomendacji w podziale na rodzaj samorządu	40
Tabela 9 Poziom spełnienia kryteriów w poszczególnych obszarach i ilość przygotowanych rekomendacji	45
Tabela 10 Spełnienie kryterium 2.1	50
Tabela 11 Spełnienie kryterium 3.7	51
Tabela 12 Spełnienie kryterium 4.21	52
Tabela 13 Spełnienie kryterium 5.1	53
Tabela 14 Spełnienie kryterium 6.1	54
Tabela 15 Spełnienie kryterium 6.10	55
Tabela 16 Podsumowanie spełnienia głównych kryteriów dostępności	56

Załącznik nr 1 Obszary monitoringu w poszczególnych jednostkach

Gmina Cieszyn

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej

- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 21) Dostępność budynków

Gmina Czechowice-Dziedzice

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Obszar dodatkowy - Dostępność informacji i udział w wyborach i referendach.
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 15) Organizacja oświaty.
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy. - obszar nie ujęty w badaniach.
- 21) Działania w zakresie ochrony życia.
- 22) Badanie dostępności budynków.

Gmina Czerwionka-Leszczyny

- 1) Obszar: dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Obszar: działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Obszar: działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Obszar: konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Obszar: kompetencje pracowników instytucji
- 6) Obszar: wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Obszar: dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Obszar: dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Obszar: dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Obszar: dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Obszar: działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Obszar: działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Obszar: działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Obszar: mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Obszar: organizacja oświaty
- 16) Obszar: podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Obszar: racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Obszar: usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Obszar: współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 22) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 23) Dostępność budynków

Gmina Dąbrowa Zielona

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.

- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach.
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 15) Organizacja oświaty.
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 20) Obszar dodatkowy - Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Obszar dodatkowy - Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji
- 22) Dostępność budynków.

Gmina Irządze

- 2) Dostępność budynków
- 3) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 4) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 5) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 6) Konsultacje społeczne w instytucji

- 7) Kompetencje pracowników instytucji
- 8) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 9) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 10) Dostępność przestrzeni publicznych
- 11) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 12) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 13) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 14) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 15) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 16) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 17) Organizacja oświaty
- 18) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 19) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 20) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 21) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 22) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Gmina Janów

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego

- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków
- 21) Dostępność budynków.

Gmina Jejkowice

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej

- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Obszar dodatkowy - działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 21) Dodatkowo w ramach monitoringu poddano badaniu dostępność architektoniczną

Gmina Kłobuck

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji;
- 21) Działania na rzecz mieszkalnictwa Dostępność budynków

Gmina Krupski Młyn

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach.
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 15) Organizacja oświaty.
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 20) Obszar dodatkowy - Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji
- 21) Dostępność budynków.

Gmina Lędziny

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji

- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych
- 21) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 22) Dostępność budynków

Gmina Miedźna

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych

- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 21) Dostępność budynków

Gmina Mikołów

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności

- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 22) Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością
- 23) Dostępność budynków

Gmina Opatów

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty

- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 21) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 22) Dostępność budynków

Gmina Ożarówice

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Obszar dodatkowy - działania w zakresie ochrony życia

- 21) Obszar dodatkowy - dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 22) Obszar dodatkowy - działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych
- 23) Dostępność budynków

Gmina Pszczyna

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 16) Organizacja oświaty
- 17) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 18) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 19) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 20) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 21) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 22) Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością

Gmina Rajcza

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków
- 21) Dostępność budynków

Gmina Szczekociny

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych

- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Obszar dodatkowy - działania w zakresie ochrony życia
- 21) Dostępność budynków

Gmina Wilamowice

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych

- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 16) Organizacja oświaty
- 17) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 18) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 19) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 20) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 21) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 22) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Gmina Wiśla

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty

- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 22) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 24) Dostępność budynków

Gmina Wojkowice

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Obszar: dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach;
- 8) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 16) Organizacja oświaty
- 17) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 18) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów

- 19) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 20) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 21) Działania w zakresie ochrony życia
- 22) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 23) Dostępność budynków

Komenda Wojewódzka Policji

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – nie dotyczy.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność budynków

Miasto Bielsko-Biała

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej

- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 23) Dostępność budynków

Miasto Bytom

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia

- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Obszar dodatkowy - działania na rzecz mieszkalnictwa
- 23) Dostępność budynków

Miasto Częstochowa

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy

- 22) Działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych
- 23) Dostępność budynków

Miasto Dąbrowa Górnicza

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostęp do informacji o usługach, ofertach pracy i szkoleniach,
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Działania w zakresie ochrony życia
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 24) Dostępność ofert organizacji pozarządowych finansowanych z środków instytucji

Miasto Gliwice

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 14) Organizacja oświaty.
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy.
- 20) Działania w zakresie ochrony życia.
- 21) Instrumenty rynku pracy.
- 22) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji.
- 23) Dostępność budynków

Miasto Jaworzno

1. Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
3. Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

4. Konsultacje społeczne w instytucji.
5. Kompetencje pracowników instytucji.
6. Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
7. Dostępność przestrzeni publicznych.
8. Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
9. Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
10. Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
11. Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
12. Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
13. Mobilność osoby niepełnosprawnej.
14. Organizacja oświaty.
15. Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
16. Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
17. Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
18. Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
19. Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy.
20. Działania w zakresie ochrony życia.
  - 2) Instrumenty rynku pracy.
  - 3) Działania na rzecz mieszkalnictwa.
  - 4) Dostępność budynków.

Miasto Mysłowice

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych

- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Dostępność budynków

Miasto Piekary Śląskie

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej

- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Obszar dodatkowy - działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 23) Dostępność budynków

Miasto Ruda Śląska

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Dostępność informacji i udział w wyborach i referendach - obszar nie ujęty w badaniach.
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 15) Organizacja oświaty.
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.

- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy.
- 21) Działania w zakresie ochrony życia.
- 22) Instrumenty rynku pracy.
- 23) Obszar dodatkowy - Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji.
- 24) Obszar dodatkowy - Bezpłatny transport dzieci do szkoły/ przedszkola i opieka.
- 25) Dostępność budynków.

Miasto Rybnik

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów

- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 21) Działania w zakresie ochrony życia
- 22) Instrumenty rynku pracy
- 23) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 24) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 25) Dostępność budynków

Miasto Siemianowice Śląskie

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia

- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 23) Dostępność budynków

Miasto Sosnowiec

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji
- 23) Działania na rzecz mieszkalnictwa
- 24) Dostępność budynków

Miasto Świętochłowice

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 24) Dostępność budynków

Miasto Tychy

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych

- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostęp do informacji o usługach, ofertach pracy i szkoleniach,
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Działania w zakresie ochrony życia
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach,
- 24) Działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocnik ds. osób z niepełnosprawnością

Miasto Zabrze

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych

- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostęp do informacji o usługach, ofertach pracy i szkoleniach
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 15) Działania w zakresie ochrony życia
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji
- 24) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Powiat Będziński

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych

- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością
- 23) Dostępność budynków

Powiat Bielski

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego

- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania w zakresie ochrony życia
- 15) Działania na rzecz zapewnienia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 24) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Powiat Bieruńsko-Lędziński

- 1) Dostosowanie formy informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych
- 7) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty

- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych za środków instytucji
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej
- 24) Dostępność budynków

Powiat Cieszyński

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji i udział w wyborach i referendach - obszar nie ujęty w badaniach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia

- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 21) Działania w zakresie ochrony życia
- 22) Instrumenty rynku pracy
- 23) Działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 24) Działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych
- 25) Dostępność budynków

Powiat Częstochowski

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność informacji i udział w wyborach i referendach – obszar nie objęty w badaniach
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zapewnienia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej

- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy, ofertach pracy i szkoleniach
- 21) Działania w zakresie ochrony życia
- 22) Instrumenty rynku pracy
- 23) Obszar dodatkowy - Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 24) Dostępność budynków

Powiat Lubliniecki

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy

- 22) Działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 23) Dostępność budynków

Powiat Myszkowski

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 14) Organizacja oświaty
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 19) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 20) Działania w zakresie ochrony życia
- 21) Instrumenty rynku pracy
- 22) Obszar dodatkowy - działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 23) Dostępność budynków

Powiat Pszczyński

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 11) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 12) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 13) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 14) Organizacja oświaty.
- 15) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 16) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 17) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 18) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 19) Obszar dodatkowy – działalność wojewódzkich pełnomocników ds. równego traktowania, pełnomocników ds. osób niepełnosprawnych
- 20) Dostępność budynków.

Powiat Raciborski

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji

- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) dostępność informacji oraz udział w wyborach i referendach
- 9) Dostęp do informacji o usługach, ofertach pracy i szkoleniach,
- 10) Dostępność przestrzeni publicznych
- 11) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 12) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 13) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 14) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 15) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Powiat Wodzisławski

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji.
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji.
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji.
- 7) Obszar dodatkowy - Dostępność informacji i udział w wyborach i referendach.
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych.
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych.
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu.

- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego.
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności.
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych.
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej.
- 15) Organizacja oświaty.
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej.
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów.
- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia.
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej.
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy.
- 21) Działania w zakresie ochrony życia.
- 22) Instrumenty rynku pracy.
- 23) Obszar dodatkowy - Jakość i sposób dostosowania doradztwa zawodowego w szkołach do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Powiat Zawierciański

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostęp do informacji o usługach ofertach pracy i szkoleniach
- 9) Dostępność przestrzeni publicznych
- 10) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 11) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 12) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 13) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 14) Działania w zakresie ochrony życia

- 15) Działania na rzecz zapewnienia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 16) Instrumenty rynku pracy
- 17) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 18) Organizacja oświaty
- 19) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 20) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów
- 21) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 22) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 23) Bezpłatny transport dzieci do szkoły/przedszkola i opieka
- 24) Współpraca lokalna na rzecz aktywizacji zawodowej

Powiat Żywiecki

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostępność przestrzeni publicznych
- 9) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 10) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 11) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 12) Działania na rzecz usług wspierających osoby niepełnosprawne w ich samodzielności
- 13) Działania na rzecz zabezpieczenia praw osoby niepełnosprawnej oraz podnoszenia świadomości prawnej osób niepełnosprawnych
- 14) Mobilność osoby niepełnosprawnej
- 15) Organizacja oświaty
- 16) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 17) Racjonalne usprawnienia w procedurze przyjmowania wniosków i wydawania dokumentów tożsamości oraz paszportów

- 18) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 19) Współpraca na rzecz odpowiednich warunków życia i ochrony socjalnej
- 20) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 21) Działania w zakresie ochrony życia
- 22) Instrumenty rynku pracy
- 23) Działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 24) Dostępność budynków

Śląski Urząd Wojewódzki

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy.
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność budynków – nie dotyczy.

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

- 1) Dostępność budynków
- 2) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 4) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 5) Konsultacje społeczne w instytucji
- 6) Kompetencje pracowników instytucji
- 7) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 8) Dostępność usług i urzędzeń dla osób niepełnosprawnych
- 9) Dostępność wydarzeń z zakresu kultury, rekreacji, wypoczynku i sportu
- 10) Działania na rzecz dostępności transportu publicznego i specjalistycznego
- 11) Podnoszenie świadomości i współpraca lokalna na rzecz edukacji włączającej
- 12) Usługi socjalne i odpowiednie warunki życia
- 13) Dostęp do informacji o usługach urzędów pracy
- 14) Działania w zakresie ochrony życia

- 15) Instrumenty rynku pracy
- 16) Dostępność oferty organizacji pozarządowych finansowanych ze środków instytucji
- 17) Działalność rad konsultacyjnych, rad pożytku publicznego i społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych
- 18) Dostępność przestrzeni publicznych

Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji – nie dotyczy
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – nie dotyczy
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy
- 5) Kompetencje pracowników instytucji – nie dotyczy
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji – nie dotyczy
- 7) Dostępność budynków – nie dotyczy

Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – nie dotyczy
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność budynków

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – nie dotyczy
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy

- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność budynków

Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego

- 1) Dostosowanie form informacji do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 2) Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych w instytucji
- 3) Działania informacyjne ukierunkowane na zwalczanie stereotypów, podnoszenie świadomości dotyczącej praw i godności osób niepełnosprawnych oraz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – nie dotyczy
- 4) Konsultacje społeczne w instytucji – nie dotyczy
- 5) Kompetencje pracowników instytucji
- 6) Wypełnianie obowiązków ogólnych wynikających z Konwencji
- 7) Dostępność budynków